Nagyvárad, 1899. V. évfolyam 125. szám. Vasárnap, junius 4.

Előfizetési árak:
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre . . 8 frt — kr.
Negyedévre . . 2 « — »
Helyben házhoz hordva:
Egész évre . . . 10 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.
Vidékre postán szállítva:
Egész évre . . 12 frt — kr.
Negyedévre 3 —

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Apácza u. 3. sz.
A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a kiadó hivatalhoz intézendők.
Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, junius 3.

Reménységünk.

(K. Ö.) A földmivelésügyi miniszter által kilátásba helyezett 38 millió mm. buzamennyiséget alighanem megtizedeli az a tényező, mely állandó veszedelmét képezi a mezőgazdának, az időjárás szeszélye. Az ég csatornái megnyiltak s földre paskolják a büszkén felfelé törő kalászokat. A nap elbujt a borongós égboltozat mögé és sugarai nem tudják a levert kalászokat felemelni. Temes, Háromszék, Fogaras és részben Biharvármegyékben pedig viharok és jégverés tizedeli meg a gazda és ország reménységét. A gyáros beveszi magát fedett gyárhelyiségébe és dolgozgat. Neki az időjárás nem parancsol. Neki a konjunktura minden. A gazda szánt és vet és reménykedik. Jön a mostoha időjárás és leszállitja reménysége fokát és a mi még ezenfelül megmarad, elviszi a konjunktura. Mert nem aki vet és szánt, hanem aki az áldást adja.

Magyarország földmivelő állam és soká annak is fog maradni. A gazda reménye az ország reménye. A gazda vagyona az ország vagyona. A gazda ha pusztul, talaját veszti az ipar és kereskedelem. Az idő mostohaságával nem köthetünk ki, de szemébe nézhetünk a konjunktúráknak. Ha a gabonatőzsdén azt tartják, hogy az októberi árak felszöktetése indokolt, mert az idei termés mindössze csak tiz százalékkal mulja felül a legutóbb napvilágot látott terménybecslések szerint a tavalyi termést, Oroszország és Románia pedig alig vehet részt rossz termése miatt az idei gabonakampanyban, akkor idején valónak tartjuk a közkormányzat figyelmét felhivni arra a körülményre, hogy az ország gabonatermése és a fogyasztók érdekei a konjunktura veszedelmeinek vannak kiszolgáltatva. Pedig épen azóta folyik a természet harcza a gazda reménysége ellen, hogy a tőzsde a fennebbi kalkulust megcsinálta.

Arról említést sem akarunk tenni, hogy októberen túl száz kisgazda közül 98-nak már nem lesz mit eladnia. A gabonaértékesitésről pedig tudjuk, hogy szervezetlen. A szervezésnek kezdetén vagyunk csak és egy pár évtized fog még elmulni, mig Magyarországon szervezett gabona értékesitésről beszélhetünk. Addig a közvetités dolgozik, mely illetéktelen módon a termelő és fogyasztó közé furakodva, a börzével szövetkezve a termelő keserves garasain osztozkodik. És mikor ezt megnyuzta, a fogyasztó ellen fordul, ennek diktálva önkényesen árakat, azzal sem törődve, hogy az éhinség megkinozta népeket a forradalomba kergeti.

A közvetités sehol a világon nemzeti czélokat nem követ. Nálunk sem. Az 1891-iki orosz éhinséget is nagyobbrészt a közvetités okozta, mely a világpiaczi konjunkturákat felhasználva, a szükséges, a kenyérnek való gabonamennyiség exportját forszirozta. Az orosz kormány gabonakiviteli tilalma sem tudott a közvetités üzelmeinek véget vetni. Mert amit export alakjában kivitt az országból, azt most a fokozottabb szükségre való tekintetből import alakjában visszahozta az országba. A nyereség megkétszereződött.

Igy dolgozik mindenütt a közvetités. Nálunk piaczra dobja a Balkán államok gabonáját, a mire nekünk szükségünk nincs, de ezzel konkurenczíát csinálva a mi gabonánknak, leszoritja ezek árát és képessé teszi arra, hogy sikerrel operálhasson olcsóbb árak mellett a nyugati piaczokon. A felesleget kivinni a közvetités hivatása és emellett meg van neki a maga haszna. De más államok nyers terményeit idehozni, csak azért, hogy ezzel saját termelésünket elértéktelenitse, semmi néven nevezendő nemzeti czélt nem szolgál, kizárólagosan csak az üzérkedési machinázió esélyeit és ezt elnevezik konjunkturának, mely csodálatoskép mindig a közvetitésnek és soha a gazdának nem kedvez.

A közvetités machinázióit korlátozni, nemzeti érdeket képez. Nálunk pedig még előmozditják azzal, hogy idegen buza vámmentesen behozható, s hogy a szabad raktárak intézményét korlátozni nem akarják. Ezzel lehetővé tették, hogy legnagyobb iparunk, a malomipar, mely első sorban volna hivatva arra, hogy a magyar gazda támasza legyen, ennek ellenségévé szegődött. Nemcsak az által, hogy rontja a román buza malterral a magyar liszt hirnevét a külföldön, hanem az által is, hogy beáll börze-spekulánsnak és leszoritja a magyar buza árát. Fedezetül

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

SZERESS!

(Novella.)

Serao Matild után: **Idem.**

Maddaléna egyet ásitott. A csunya ásitás egészen kivette formájából szép szájacskáját s a kétségbeesésnek egy jajszava rebbent el ajkairól, egy bosszus feljajdulás az unalom ellen.

— Mi bajod? — kérdé tőle Beatrice Albano feleszmélve hosszas merengéséből.

— Ah, a férfiak mind ostobák! — szólt Maddaléna egy megvető kézmozdulattal.

— És az asszonyok mind igazságtalanok, — válaszolt amaz.

— A férfiak ostobák és unalmasak, végtelenül unalmasak! — tette hozzá mély csüggedéssel Maddaléna.

— Mit törődöl akkor mindig ő velük?

— Ők törődnek én velem.

— Akkor hát kerüld őket s az egész világot.

— Megteszem, — válaszolt Maddaléna az igaz érzésnek hangján s drága gyürüit babrálva ujjaival, majd némi szünet után hozzá tete:

— A férfiak együttvéve sem érnek egy ütet taplót.

— És mi nők? — kérdé viszont Beatrice, barátnőjére emelve nagy és szomoru szemeit, melyeknek jóságos kifejezése nagyban enyhitette érdes válaszát.

— Beatrice, te csak azért ellenkezel velem, hogy ingerelj.

— Nagyon csalódol, édesem.

— Valld be, hogy te is csakugy megveted a férfiakat, mint jó magam.

— Én épugy kevéssé vetem meg őket, mint te magad.

— Már mint én? Oh az én megvetésem és gyülöletem átöleli az egész mindenséget.

— Oh, nagyon csalódol, ha azt hiszed. Hisz magadtól is tudhatnád, hogy az nem megvetés vagy gyülölet. Nem ismered eléggé a világot, vagy rosszul ismered azt, ennyi az egész.

— Te meg még ugy sem ismered, mint én. Sem udvarlód, sem szeretőd, az erény luxusában találod fel minden örömed!

— Nem igaz, én nem vagyok erényhős, — válaszolá Beatrice s könnyü mosoly játszadozott szép metszésü eper ajkai körül, melyek önként elhallgattak és becsukódtak.

— Neked ma nagy kedved telik az ellenmondásokban. En azonban eskü alatt mondhatom, hogy te erényes nő vagy, mig én nem vagyok az, én egy szerencsétlen, megvetett teremtése vagyok az Istennek.

— Oh csak ne esküdj! Sohse esküdj! — szólt Beatrice és ujból megjelent a mosoly ajakán, mialatt hófehér kezei mozdulatlanul nyugodtak antik selyem kötésén ama könyvnek, melyből azelőtt olvasott.

— Te nem tudsz engem meggyőződtetni a felől, hogy ismered az embereket, miután alkamad volt egy férfit jól kiismerni. Nem hihetem soha, hogy neked szeretőd lett volna — szólt Maddaléna egy határozott mozdulatot téve.

— Pedig igazán volt szeretőm, — jelentette ki Beatrice nagy nyugalommal.

— Eh nem igaz! Ostobaság.

— Egész komolyan mondom, hogy volt.

— Nem hiszek a szavaidnak.

— Lehet, de mégis ugy van.

— Mit, szeretőd neked? Egy ilyen ártatlan liliomnak! Nem és nem! A kutya sem tud róla semmit . . .

— Az már igaz. Nem tud róla senki sem. Kedvesem egyik legnagyobb érdeme, hogy ezt a titkot oly hiven megőrizte.

— Mit? Ezt a titkot, mondod te? — sikerült ezt a titkot megőrizned? — kiáltott fel Maddaléna élénk érdeklődéssel.

— Ugy van. Csak mi ismertük szerelmünket, Ő és én. Mivel pedig ő engem pusztán csak a szerelemért, kizárólag magáért a szerelemért szeretett, azért tudta és akarta ezt a titkot megőrizni.

— És sohasem árulta el magát?

— Soha.

— Talán csak rövid ideig szerettétek egymást?

— Teljes három évig, de ő még azontul is szeretett engem.

— Bizonyára ritkán találkoztatok egymással s igy maradt titok a szerelmetek.

— Nem is olyan ritkán! Sőt nagyonis gyakran, olyan sürüen, amint csak lehetséges.

— No, ti akkor igazi csodát müveltetek. És mindeddig azt hittem, hogy a szerelmet lehetetlen eltitkolni — mosolygott magában Maddaléna egészen elmerülve gondolataiba.

ott a *vámmentesen* behozott román buza.

Kétszeres okuk van tehát az idén, amikor Románia és Oroszország versenyétől nem kell tartanunk, a közvetitési machinációit figyelemmel kisérni. Azokat megszüntetni senki sem lesz képes, de legalább lássuk be végre valahára azon fennebb emlitett intézmények veszélyességét, a melyek a közvetitési káros szolgálatában állanak.

A fáklyásmenet elmarad.

Az a terv, hogy az egyetemi ifjuság fáklyásmenetet rendez *Széll* Kálmánnak, nem fog megvalósulni. Nem pedig két okból. Első sorban azért, mert éppen ezek a körök nem kivánják, a melynek tiszteletére tervezték a fáklyásmenetet; másodsorban pedig azért, mert az Egyetemi kör nem akarja ismét azt a vádat magára háritani, hogy a kör, mint ilyen, politizálni akar. Ennek folytán az egyetemi körben nem volt e tárgyban semmi értekezlet, de nem is lesz. Ellenben arról értesülünk, hogy legközelebb nagy tüntető körmenet lesz az önálló vámterület mellett. A körmenetben az egyetemi hallgatók is nagy számban részt fognak venni.

—

A Fremdenblatt a Pester Lloyd ellen.

A »*Fremdenblatt*« kényszeritve érzi magát arra, hogy a »Pester Lloyd« fejtegetéseit helyreigazitsa s ezt mondja: Korántsem teszszük ezt okvetetlenkedésből, sem azért, mintha kedvünk telnék ujság polémiában, a melyet éppen olyan lappal szeretünk legkevésbbé folytatni, a melyről föltesszük, hogy a két fél között felmerült konfliktust nem akarja kiélesiteni. De oly nagy sulyt vetünk a magyar közvéleménynek Ausztria eljárásáról való teljes fölvilágositására, hogy nem hagyhatjuk ellenmondás nélkül a pesti lapnak minden megegyezését, meg lévén győződve róla, hogy tul a Lajthán még a nemzeti türelmetlenség óráiban is igazságosan fogják megitélni a tényeket. A »Pester Lloyd« fejtegetéseinek sulypontja az, hogy a magyar kormány — és pedig Bánffy báró — f. évi január 25-én értesitette az osztrák kormányt az állandósitási klauzulának a magyar ellenzék miatt való elejtéséről. De hiszen ezt mi soha sem tagadtuk, tehát olyasmi bizonyittatik, a mit mi soha kétségbe nem vontunk. Nem is tettük mi Széll urnak soha sem azt a szemrehányást, hogy kormányunkkal nem közölte az ischli formula megváltoztatását. Nagy köszönettel tartozunk azonban a »Pester Lloyd«-nak olyan ténynek a nyilt beismeréséért, a melyet az osztrák-magyar konfliktus történetéről adott első fejtegetései egész máskép tüntették föl. A pesti lap elismeri ugyanis, hogy az osztrák kormány az ischli megállapodások megváltoztatására vonatkozó értesitésére azonnal, tehát nem Széll ur hivatalbalépése után válaszolt olyan jegyzékkel, a melyben kijelenti, hogy azzal nem ért egyet. A »Pester Llyod« azonban hozzáteszi, hogy ennél egyéb nem is történt. Nos hát, azt hiszszük, ez tulajdonképen elég volt az osztrák álláspont megvédésére. Minthogy azonban a »Pester Llyod« még hozzáteszi, hogy egy szóval sem jeleztetett, hogy ezzel a létrejött megállapodásoknak valamely lényeges pontja megdőlt volna, ujra utalnunk kell erre vonatkozó közleményünkre, a mely szerint az osztrák kormány válaszában az emlitett klauzulát az ischli megállapodások érdemleges alkatrészének minősitette, a mint különben mindenki benne látta az ischli megállapodások tulajdonképeni jelentőségét. Az osztrák kormány azonban azonfölül még arra az álláspontra is helyezkedett, hogy az ischli megállapodások egységes egészet alkotnak, tehát egészként itélendők meg. Bármily hiven ragaszkodik a »Pester Lloyd« a magyar érdekekhez, a mit fel kell tennünk róla, maga sem tagadhatja, hogy az egyik szerződő fél nem ejtheti el egyoldalulag, a másik fél részéről idejekorán tett ellenmondással nem törődve, valamely megállapodás egyik alkatrészét, kivált ha ez az egyoldalu módositás az összes megállapodások megitélésére nézve oly fontos alkatrészre vonatkozik, mint az állandósitási klauzula, a melynek természetét és nem közönséges fontosságát legjobban illusztrálja az a szerep, a mely neki Magyarországon később jutott. Félreértik ezt a viszonyt, a melynek korrektségét a jogaira féltékeny Magyarország nem vitathatja el, — ha mint némely magyar lapok teszik — azt a következtetést vonják le belőle, a mely Kossuth mai országgyülési beszédében is kifejezésre jutott, hogy t. i. az osztrák kormány meg akar szabadulni az egész Bánffy-Badeni-féle kiegyezéstől Osztrák részről soha sem adódott ok efféle föltevésre. Az osztrák kormáéy ellenmondás nélkül akceptálta a Bánffy- és Badeni-kabinetek között létre jött megállapodásokat. Thun gróf benyujtotta a Házban ezeket a megállapodásokat. A javaslatok közül többet képviselt a kormány a bizottságokban és csakis az ischli megállapodások egyik, valamennyi osztrák párt erős meggyőződése szerint nagyon jelentős részének, t. i. az állandósitási klauzulának a kiküszöbölése idézte föl az uj bankszervezet életbeléptetése körül támadt differenciákat, a melyek a kiegyezési mü folytatásának oly nehezen elhárithatható akadályokat gördítenek utjába. Igazán hatástalanok maradhatnának ezek a világos tények? Ezt remélhetőleg a Pester Lloyd sem akarja elhinni.

A szabadelvüpárt hangulata.

Igen érdekes czikket vettünk Budapestről. Azt a változást magyarázza meg, hogyan változtatta meg *Széll* beszéde és a volt nemzeti párt fellépése a szabadelvü párt magatartását. Ha igy haladunk, még megérjük, hogy Ausztria ellen is a mameluktábor fog vezetni. Az érdekes czikk a következő:

Budapest, junius 3.

Széll Kálmán tegnapi beszéde alatt sajátságos tüneteket lehetett észlelni. Egyes passzusok alatt a középen és a baloldalon zajosan helyeselték és éljenezték, de a jobboldal néma maradt. A régi szabadelvü-párt tunya, lomha tábora, ugy látszik, még akkor nem ébredt tudatára annak, hogy mi folyik most itten, még mindig nincs tisztában a megváltozott helyzettel. Még mindig azt hiszi, hogy néki csak akkor szabad lelkesedni, mikor valamely miniszter ellenzéki szónokokkal polemizálva vág ki többé-kevésbé ügyes slágereket. De hogy olyankor is illene egy kis hangulatot tanusitania, a mikor a kormány nem az ellenzék támadásai ellen védekezik, hanem Ausztria merész kapzsisága és elnyomó szándéka ellen kell megvédenie Magyarország jogait és vitális érdekeit, ezt az a párt, mely közvetlenül ott ül a miniszterelnök háta megett, ugy látszik, nem tudja.

Ezek az urak valószinüleg még mindig a letünt szép időket siratják, a mikor olyan bőséges jutalma volt a hüséges mameluk szolgálatnak. Régi álmaikat álmodják czimekről, rendjelekről, sinekurákról és más hasonló jogokról és nem veszik észre, hogy időközben nagyot fordul a világ.

A mai kormánynak más gondja van, mint-

— Magam is azt hittem azelőtt, — vélte Beatrice.

— Hát csakugyan élt olyan ember a világon, aki a szerelmét ki nem kürtöli, aki szive titkát barátjainak és bizalmas embereinek meg nem sugja, vagy csupán azért, mert öröme telék benne, feleb rátjaival ki nem találtatja?

— Oh igen, élt.

— És szeretett téged!

— Végtelenül szeretett.

— Honnan tudod azt?

— Egy nő mindig tudja az ilyesmit.

— Most az egyszer igazat szólsz. Mondd, szeretted te is őt?

— Forrón, egész szivemből, de mégsem annyira, ahogy érdemelte.

— Szép ember volt a kedvesed?

— Nem, mondhatnám, hogy inkább csunya.

— De csak tetszett tán neked?

— Nagyon értett ahhoz, mint nyerje meg a tetszésemet.

— Untig elég, akkor szép is volt egyuttal. Fiatal is volt?

— Harminczöt esztendős.

— Eszerint hát volt már szerelmes előbb is?

— Nekem sohasem emlitette.

— És miért nem?

— Azt hiszem azért, mert igen nagyra becsült. Én meg csupa hálából sohasem kérdezősködtem az ilyenek után. Szenvedélyből és őszinte valójából következtetve azt hiszem, hogy én voltam első szerelmes ideálja.

— Nagyot tévedtél, ha azt hitted.

— Az ő műve volt, ha tévedésben voltam. Különben te is tudod, mily későn ébred némely szivben a szerelem.

— Oh mindig későn! — kiáltott fel Maddaléna fájdalmasan. — És nem volt féltékeny rád a kedvesed sohasem?

— Ugy sejtem, hogy nem.

— Tehát nem tudod?

— Sohsem került a sor köztünk jelenetre, de mégis mintha féltékeny lett volna. Észrevettem néha a szemeiből, ámbár ő hamarosan magába fojtotta indulatát.

— Barátja volt az uradnak?

— Nem, nem akart az lenni.

— Nem javasoltad azt neki valamikor?

— Én? Dehogy! Még a gondolatától is irtóztam az ilyesminek.

— Mond csak Beatrice, aztán megmaradtál te a tisztességes nőnek, erényesnek?

— Jegyezd meg Maddaléna, akinek szeretője van, az többé nem erényes.

— Mindenféle fajtái vannak a szeretőknek. Tudtommal, a tied igazi angyal volt a többbihez képes!

— Oh nem! Biztosithatlak, hogy igazi férfi volt.

— Érzelmes volt egy kissé?

— Szeretett.

— Vagy tán képzelődő?

— Mondom, hogy szeretett.

— Hát szenvedélyes?

— Csak szeretett.

— Milyen volt hát tulajdonképen?

— Olyan volt, mint egy férfi, aki szeret, minden ismertető jelek, kiválóbb tulajdonságok nélkül. Szeretett, ennyi az egész.

— Szavaidban minden benne van. Hány levelet irt hozzád kedvesed naponta?

— Rendesen csak kettőt; olykor-olykor hármat is.

— És te ő neki?

— Én egyetlen egyet sem.

— Mit jelentsen ez? — Sohsem irtál volna levelet kedvesednek?

— Lemondott a szerencséről, hogy tőlem levelet kaphasson. Attól félt, hogy rajtacsipnek, vagy pedig a levelek elvesznek, avagy ugy tőle, mint én tőlem ellophatnák s rossz kézbe kerülnek.

— Ne mond! Képes volt erről lemondani? Csakugyan volt ilyen rendkivüli csodaember a világon, aki le tudott mondani a szeretője leveléről?

— Igen, volt.

— Talán nem volt a szerelme elég hű és igaz tehozzád? Vélekedék Maddaléna ujabb kétségektől gyötörtetve.

— Bálványa, mindene voltam. Jólláttam, mennyit szenvedett e lemondás miatt; sokszor vettem észre, mennyire kedvetlen és semmit sem óhajtottam inkább, mint hogy távollétünkben egy-egy levéllel megvigasztaljam, érezve azonban, hogy őt ez a nekem hozott áldozat valósággal felmagasztalja, felhagytam ezen szándékommal.

— Szerelmetek tehát szomoru volt?

— Igen sokszor.

— Nagyon szomoru?

— Oh igen, nagyon is szomoru. A szerelem különben nem is olyan vidám érzés.

hogy apró ajándékokkal tartsa fenn hiveinek jó barátságát és bizony elvárhatna tőlük egy kis lelkesedést is, a mikor igazán titáni küzdelmet folytat Magyarország legvitálisabb jogaiért és érdekeiért.

Mindezeket pedig azért mondjuk el, hogy konstatálhassuk, hogy a szabadelvü-pártnak ez a hangulata tegnap hirtelen megváltozott. Azt a tudósitást vesszük ugyanis, hogy a Lloyd-klubb helyiségeiben tegnap eleven, pezsgő élet volt. A helyiségek megteltek és az egybegyült párttagok élénken vitatták meg a politikai helyzetet. A pártnak egy része kezdetben még mindig azt vitatta, hogy kár a kormánynak a kérdést enynyire élére állitani. Kicsinyléssel beszéltek a paktumról, az ischli klauzula elejtéséről, a melyért szerintök nem érdemes az embernek magát valami nagyon esoffálni. Vitatták, hogy Széll Kálmán okosabban tenné, ha engedne és nem tenné ilyen lappáliákért koczkára a párt uralmát. Persze a párt mindenekelőtt.

A volt nemzeti párt és dissidens csoport tagjai azonban hangos megbotránkozással torkolták le ezeket a czinikus megjegyzéseket. Nagy erővel és hévvel fejtették ki, hogy Széll Kálmánnak nem lehet, nem szabad engednie. Mert itt nemcsak puszta formákról van szó. És nem csak arról, hogy a pártközi egyezmény megtartassék, hanem arról, hogy Magyarország ne tartassék örökös függésben Ausztriától. Nem szabad megengedni, hogy 1903-ban, vagy 1904-ben, a mikor lejárnak a kereskedelmi szerződések, az uj szövetség megkötése és a vasuti tarifák megállapitásának Ausztria a bankkérdés révén és különösen annak a rendkivü i nagy érdeknél fogva, mely Magyarországot a valutarendezési akczió folytatásakor pressziót gyakorolhasson Magyarországra. Éppen ily kevéssé szabad megengedni, hogy a bank dualisztikus szervezete továbbra is elhalasztassék. Ezek nem formai kérdesek, hanem az ország legvitálisabb érdekei követelik azt meg, hogy ezek a kérdések ugy oldassanak meg, a mint ez a paktumban van.

A párt ama tagjai, a kik elszoktak a gondolkodástól, csak most ébredtek öntudatra. A hangulat hirtelen megváltozott és a pártkörben olyan forrongó hangulat keletkezett, a mely nagyon emlékeztetett arra az emlékezetes napra, a mikor Wekerle legelső bukásának hire érkezett a szabadelvü pártba. Ez sajátságos. Azok a »Mephistók«, a kik előbb kicsinylő, gunyos megjegyzéseikkel és »pártérdek« hangoztatásával egyetértettek ezek érezték meg leghamarább a hangulat megváltozását és azok lettek hirtelen a kormány álláspontjának leglelkesebb szószólói.

Nem szabad engedni. Kitartunk Széll mellett mindvégig! hangoztatták most már teljes tüzzel és lelkesedéssel Semmi megalkuvás! semmi kompromisszum. Ha Széll megbukik és utódja engedni akarna, ugy fog járni mint báró Hédervary. Még csak kabinetet sem kap, nemcsak többséget.

A legtöbb szó esett természetesen a bankkérdésről. És a forrongó, lázongó, vitatkozó csoportok véleménye szinte csodálatosan egyértelmü volt ebben a kérdésben. Ausztria nem akarja meghosszabbitani a bankszabadalmat a paritásos szervezet alapján? Nem akarja, hogy a közös jegybank szabadalma hosszabb lejáratu legyen mint a vámszövetség? A mi jól van.

Csakhogy ebből nem az következik, hogy Magyarország a bankkérdésben kevesebbet kapjon, mint amennyit eddig megigértek. Arról szó sem lehet, hogy Magyarország lemondjon azokról a jogokról és előnyökről, amelyeket már egyszer kivivott és hogy Magyarország egész hitelügye továbbra is az osztrákok kezében legyen.

Ha tehát Ausztria nem akarja, hogy a közös jegybank tovább tartson mint a közös vámterület, hát akkor kössük meg a vámszövetséget 1904-ig, de állitsuk fel *az önálló magyar jegybankot már 1900 január elején. Ez az egyetlen elfogadható kompromisszum.*

Ilyen volt tegnap a hangulat a szabadelvü pártban. És Széll Kálmán avval a megnyugtató tudattal mehet nehéz utjára, hogy vele van nemcsak az egész ország közvéleménye, de még a saját pártja is.

Ezer forint a gyermekkórházra.

— Dr. Hoványi Ferencz alapitványa. —

Nagyvárad város közegészségügye ezelőtt 10—15 évvel még igen szomoru volt. Különösen a halálozások nagy száma tünt ki s e tekintetben alig akadt párja az egész országban; a gyermek halandóság meg éppen ijjesztő volt.

Hogy ma már egészen más és pedig ötvenedetes állapotok vannak a közegészségügy tekintetében Nagyváradon, ezt — az előbbi főorvosok érdemeinek kicsinylése nélkül mondhatjuk, — főként dr. *Hoványi* Ferencz volt városi főorvos lelkes ambitiójának, nemes buzgalmának köszönhetjük.

Az a tiz év, ameddig dr. *Hoványi* Ferencz kezében volt a város közegészségi ügyeinek vezetése, számos oly intézményt mutathat fel, amelyek egyenkint és összesen közrehatottak a város közegészségügyének javulására.

A járványkòrház nagy fontosságát ki ne ismerné el, midőn látjuk, hogy amig azelőtt a fertőző betegségek évenkint száz és száz zsenge életet oltottak ki, most igen elenyésző számot mutat a járványos betegségekben elhaltak statisztikája.

Legnagyobb érdeme azonban dr. *Hoványi* Ferencznek a »Cyermekkórház«-ra irányzott buzgó munkássága, lelkesedése, a melylyel ennek ügyét előmozditani törekedett. Az ő fáradozására adakoztak egyes nemes lelkü emberbarátok tetemes összegeket erre a szép czélra.

Most, mikor tiz évi eredményes munkálkodás után nyugalomba vonul, lelkének sugallatát követve, arra a nemes czélra, a melynek megvalósitásáért oly lelkesen fáradott, *ezer forint* alapitványt tett. Idealis, nemes gondolkozását szépen jellemzi azon levél, a melyet az alapitvány összegéhez csatolva, intézett dr. *Bulyovszky* József polgármesterhez.

A levél szövege a következő:

Kedves Barátom!

Csöndes resignacziómból, a melynek immár magányomban élek, az elmult napokban a törvényhatósági bizottság megbizásából Nagyvárad városának tanácsa ébresztett fel, hogy a

---

— Az emberek sokszor megrontják azt.

— Lehet — mondá Beatrice összekulcsolva ölében kezeit.

— És ti még is boldogok voltatok?

— Amennyire lehetséges, igen; azok voltunk.

— No, akkor mondhatom, színét sem láttátok a boldogságnak.

— Csakugy hiszed ezt. Hallgass ide s azután mondj itéletet. Két lény, aki bálványozza egymást és minden gondolatát megérti egymásnak, teljes harmóniában él egymással, hisz a szerelem üdvözitő erejében is megőrzi hitét az élet különböző viszonyai közt . . . No mondd hát s itéld meg magad, ismerhettük-e mi a valódi boldogságot.

— Te szenvedésekről beszélsz. Hisz ti boldogok voltatok! — szólt Maddaléna erősen hangsulyozva a szót.

— Magam is hiszem — felelé Beatrice tűnő mosolygással.

A két nő elhallgatott. Maddaléna egy ideig a lámpa nagy, rózsaszinü esernyőjén jártatta a tekintetét, majd ismét beszélni kezdett.

— Beatrice, mi dolga volt a kedvesednek?

— Semmi, szeretett engem.

— Nem kártyázott, nem dohányzott, nem járt el a klubba és nem fogadott a lóversenyeken?

— Semmi része sem volt mindezekben.

— Tehát nem volt semmi foglalkozása sem?

— Azzal volt elfoglalva, hogy engem szeretett.

— Napkeltétől napnyugtáig?

— Gondold meg, hogy a nehézségek, melyeket leküzdenünk kellett, igen nagyok voltak, azonkivül sok türelmet és bátorságot igényeltek, mert a kedvező alkalom mindig kisiklott a kezeink közül. Nagyon sulyos harczot kellett neki megvivnia s ő rendesen győzedelmeskedett.

— Rendesen győzedelmeskedett?

— Igen, mert erős és kitartó, bátor, türelmes és körültekintő volt. Eme tulajdonoknak pedig mindnek csak a szerelem volt a forrása s a szerelmet szolgálta mind.

— Igazán nagyok voltak a veszélyek?

— Nagyok és állandók. Ő azonban semmibe sem vette azokat. Olyan ember volt, aki hisz a szerelem csillagában.

— Pedig nagyon kevesen hisznek már abban a férfiak közül! — jegyezte meg Maddaléna szomoruan.

— S még kevesebben a nők közül. Én magam sem hittem benne s lám ő belém oltotta azt.

— A ki hisz benne az nem merül alá s ennek daczára is rettentő a száma az elsülyedteknek.

— Mert nem ismerik a megváltó szózatot. Én hallottam azt.

— Mit tettél volna az esetben, ha valami botrány támad.

— Kész volt már a megegyezés. Ha nagyon komoly szinezetü lett volna a botrány, akkor minaketten a halálban kerestünk volna menedéket; ha csak nevetséges, ugy együtt szöktünk volna.

— Mit, meghalni? Hát még a halált is emlegettetek.?

— Igen, beszélgettünk a halálról is, szólt halkan Beatrice, földre sütvén szemeit.

— Kész volt érted életét is feláldozni?

— Erre is kész volt. De magam is kész voltam rá?

— Megesküdtetek rá?

— Csak kijelentettük egymásnak. Ő természetes ember.

— A természetesség néha a legagyafurtabb romlottságból fakad.

— Megengedem, ez azonban mit sem jelent. Sohasem az ok, hanem az okozat és a következmények a döntők. Az az erény, melyre küzdelemmel tesz szert az ember, szóval a szerzett erény épolyan értékü, mint az emberrel vele született erény, sőt néha még nagyobb becse is van.

— Különös theória, s mondhatom, hogy nekem mégis tetszik. Lehet, hogy egészen közönséges ember volt a kedvesed s Istenhez akart hasonlóvá válni, nemde?

— Lehet, nem tudom. Sohasem tudtam, mi a hétköznapi lélek, mindig csak az erényt láttam.

— Tán csak a szinészkedőt, képmutatót játszotta előtted?

— Nem hiszem, még ha ugy lenne is, hogy szinlelte az igazat, akkor sem tekinthetném ezt másnak mint ama hódolatnak, melyet lelke hozott a szerelemnek. Hidd el Maddaléna, hogy ezen embernek minden gondolata, minden cselekedete a szivéből fakadt s oda is tért vissza. Szerelme mellett rut és visszataszitó is lehetett, akár egy gonosztevő és mégis ártatlan gyermekként tünt fel előttem. Szerelme egészen megjavitotta és tökéletessé tette őt, bárha valami büntett száradt is a lelkén különben.

— Oh mennyire szerethetted őt Beatrice!

— De mennyire!

— S ő sohasem csalt meg tégedet?

— Nem, soha.

— Biztos vagy ebben?

vezetésed alatt személyesen is kifejezze előttem azon érzelmeket, melyeket benne az én idő előtti s megrendült egészségi állapotomból kifolyólag történt visszavonulásom keltettek. A nem várt kitüntetés, a meglepetés, az az őszinte, meleg szavakban nyilvánuló elismerés, melyel hozzám intézett beszédedben az én szerény hivatalos működésemet méltattad és ez által keltett meghatottságom megakadályoztak abban, hogy válaszomban, mely az én hivatalos működésem hattyu dalaként hangzott el, elmondjam mindazt, a mit egyrészt szivemben éreztem, s a mit másrészt, mint hivatalos működésem alatt folyton táplált, de az alatt — sajnos — el nem ért ábrándomat lelketekbe átültetni kivántam.

Kedves Barátom! Ha zajtalan magányom egyhanguságában tekintetem a multba visszavissza révedez, csöndes megelégedéssel tölt el az a tudat, hogy szülővárosom közegészségügyének fejlesztéséhez gyönge erőmhöz mérten magam is járulhattam egy-egy porszemmel. Ámde nem tekintem ezt érdemnek. — a mint azt te hozzám intézett szavaidban nekem felróttad, — mert hiszen ez hivatásom, állásom és hazaszeretetemből kifolyó kötelességem volt. Lehetett-e nemesebb feladatot tüznöm magam elé, minthogy szülővárosom egészségügyi viszonyainak javításával én is részt vegyek hazám közegészségügyének előmozditásában? Sarkalhatta-e bármi is jobban tettvágyamat, mint az a tudat, hogy a midőn szülővárosom közegészségügyi állapotain javitani törekszem, ugyanakkor nemcsak az emberiség legdrágább javát — t. i. az egészséget — szerzem meg polgártársaim számára, hanem egyuttal hazámnak nemzetgazdasági értékét is emelni segiteni? Bizonyára nem. S mégis bár te kedves barátom hizelgő szavakban fontál koszorut a tulbecsült érdemek sulya alatt alá-hanyatló fejemre, ime be kell vallanom, hogy fájdalmasan érint az a tudat miszerint aggódva kell várnom a sorstól, megengedi-e hogy elérjem a szerény tehetségemmel előmozditott egészségügyi alkotások betetőzését azon fontos alkotással, a melynek eszméje mindennél jobban volt szivemhez nőve, melynek lehető életbe léptetése hosszas hivataloskodásom alatt állandó gondoskodásom tárgyát képezte, melynek létesitéséhez hangyaszorgalommal igyekeztem az egyes köveket összehordani, s a melynek megvalósulását mint egy édes ábránd beteljesülését vártam, t. i, a ***gyermek-kórház*** felállitásával.

Nem szükséges különösebben hangsulyoznom, hogy amidőn az egészségügy előmozditásának nemzetgazdasági jelentőségéről van szó, akkor eme jelentőség hatványozott mértékben lép előtérbe a gyermek egészségügy előmozditásával, mert hiszen a gyermek-egészségügy javitása adja meg a módot egy jövendő, a társadalom és állammal szemben fennáló kötelességeket hatékonyan betöltő nemzedék keletkezésére. Erre pedig nekünk, mint nemzetnek, fajönállóságunk biztositása szempontjából feltétlen szükségünk van. Sajnos, hogy amint e tekintetben a viszonyok hazánkban általában nem kielégitők, ugy nem megfelelők városunkban sem. Igaz ugyan, hogy ma már Nagyvárad városa nem válik ki gyermekhalandóság tekintetében az összes hazai városok közül, mint ahogyan kivált még csak másfél évtizeddel ezelőtt, mert hiszen a közegészségügyi viszonyok általános javulásával, a fertőző betegségek körüli eljárás tekintetében kifejtett nagyobb szigorral, a városi járvány-kórház felállitásával, valamint a dajkaságba adott csecsemők szigorubb ellenőrzésével a viszonyok annyira amennyire javultak, ámde gyökeresebb javulást csakis egy gyermek-kórház felállitásától lehet várni.

Városunkban a szegény osztály nemcsak számbelileg tekintélyes, de egyuttal annyira rossz hygionikus viszonyok között él, hogy beteg gyermekének felgyógyulásához a legszükségesebb kellékek hiányoznak. Rendszeres gyógykezelés, külön rendszeresitett szegény orvosok hiányában, a városi tiszti orvosok sokoldalú elfoglaltsága miatt alig lehetséges és ha a városi tiszti orvosok ember fölötti erővel igyekeznek is eme nehéz feladatuknak megfelelni, még mindig hiányzik a gyógyulás egyik leglényegesebb feltétele, t. i. az egészséges, tiszta levegőjü, nem zsufolt lakás, a megfelelő ápolás és ellátás. Jól tudom, hogy ma még, az anyagi eszközök elégtelensége folytán, a szóban forgó czél a gyermekkorház felállitásával is csak részben lesz elérve, ámde remélhető, hogy nemes buzgalmoddal, a melyel mindent, a mi a város előmozditására szolgál, felkarolni törekszel, sikerülni fog ezen humánus intézményt is felvirágoztatnod, annál is inkább, mert hiszen törekvésedben oldalodon fogod találni, Nagyvárad városának minden szép és jóért lelkesülő közönségét, amely eme létesitendő intézmény iránti nemes érdeklődést s áldozatkészségét épen a közel multban oly fényesen igazolta.

Ne hagyd tehát elszunnyadni a már oly rég életre keltett eszmét, ellenkezőleg ismert tett erőddel váltsd mielőbb valóra; ezzel magadnak mindennél ékesebben szóló emléket állitassz, engem pedig hálára kötelezel, hogy életem alkonyát a legkedvesebb eszmém megvalósulása feletti öröm sugározandja be.

Hogy pedig a megvalósulást a magam részéről szerény viszonyaimhoz mérten anyagilag is előmozditsam, ide mellékelek 2000 az az kettő ezer koronáról szóló takarékpénztári könyvecskék azon kéréssel, légy szives ezt, mint nevemre szóló alapitványi összeget, a felállitandó gyermekkórház alaptőkéjéhez csatolni.

Maradván mindenkoron

Nagyváradon, 1899 junius hó 3-án.

tisztelő barátod

Dr. *Hoványi Ferencz*

Revizió.

Nehezen tudta elhinni a világ, hogy Franciaország legfőbb hadi, parlamenti és polgári birósága ártatlant sujtott itéletével.

A sajtó aztán egy kommandó szóra, sokszor betü szerint egyező czikkekben, nap mint nap évek óta annyit szidta, bocsmérelte ezt az országot, mely megteremtője a most uralkodó liberális eszméknek, hogy végre annyira elhittük birságainak befolyásolhatóságát, hogy most a felmentő itélet sem tud reánk hatást gyakorolni.

Ha igaz az, amit évek óta ir a sajtó, hogy a három legnagyobb birói tekintély magánérdek és presszió szerint itélt, ugy nincs miért fontosságot tulajdonitani a negyedik itéletnek sem.

Miért volna ez kevésbbé befolyásolt, mint az előbbi három egybehangzó?

Tudjuk, hogy a Dreyfus-ügy politikai jelszóvá lett. Ellenesei a hazafiasság nevében küzdöttek, barátai az igazság hangoztatásával, pénzzel és világot betöltő lármával.

Hol itt az igazság?!

Sehol.

Mindkét párton klikkérdek és szenvedély müködött. Magánügyévé lett egyes csoportoknak, melyben Dreyfus lassankint másodranguvá lett, jelszóvá vedlett.

Az egész hajszából azonban önkényt csucsosodik ki az igazság.

Még egy pár ilyen győzelem az *»ártatlanságnak«* és örökre nevetségessé lett minden törvény tisztelet s jogos alapot nyer küzdelmeihez az anarchia.

A legujabb sürgöny a Dreyfus-ügyben:

Páris, jun. 3. D. u. fél 2. (Saját tud. táv.) A semmitőszék elhatározta a revisiót.

— Teljesen.

— Mondta ezt neked valaki?

— Senki sem mondta, csak tudom. Ő sohasem árult el engem.

— Mely nő mondhatja ezt el magáról, s melyik lehet biztos benne?

— Csakis én.

— Akkor hát . . no igen, te ritkán láttad őt . . . El voltatok választva egymástól.

— Még az is határoz valamit?

— Aztán meg a többi nőkkel való érintkezése . . . A távolság . . . A sok szabad idő, mind alkalmat ad a hüteleneknek az árulásra és kedvez a terveiknek.

— Ne hidd, Maddaléna, soha! Ez az ember enyém volt egészen, teljesen egybe olvadt szivünk a szerelemben s még csak árnyéka sem mutatkozott a hütlenségnek egyikünk részéről sem . . .

— Afféle hideg ember volt tehát?

— Nem volt, Maddaléna.

— Nőgyülölő?

— Épenséggel nem az. Becsülte s egyuttal sajnálta is a nőt.

— Akkor hát csak kerülte őket?

— Ellenkezőleg, inkább kereste a társaságukat, szivesen időzött a körükben, s gyengéd figyelemmel s illő tisztelettel bánt velük mindig.

— Hogy nem csalt meg mégis?

— Mert hüséges volt hozzám.

— Lehetetlen, hogy tökéletes vagy csak feltételes hüség is legyen a földön, Beatrice.

— Lehet, de én mégis ismertem azt.

— S hány évig tartott ez a nagy érzelem?

— Öt-hat évig.

— Igazán ugy hangzik, mint egy mese.

— És sohasem volt ez a szokatlanul tökéletes szerető neked unalmas?

— Én szerettem őt. Engem sohasem untatott a jelenléte.

— Ugy hát . . . hisz olyan állhatatlan az ember természete . . . és csakugyan nem volt terhedre sohasem?

— Nem is volt időnk se rá.

— Hogy-hogy?

— Most egyszer csak vége szakadt a szerelemnek, szólt Beatrice szomoru és vigasztalan hangon.

— Ne mondd! Vége szakadt tehát? Ennek a csodálatos szerelemnek, mely titkos imádásból, legmélyebb tiszteletből, hallgatag lemondásból és határtalan odaadásból volt összetéve, csakugyan vége tehát, s ez a tüzes és hüséges szerelem is csakolyan sorra jutott mint a többi?

— Oda van, vége van örökre! — szólt Beatrice kezeiben rejtve arczát, hogy sápadságát és nagy megindulását elpalástolja.

Maddaléne brátnőjére tekintett. Alapjában véve jószivü nő volt ő s nagy szeretettel volt az ő bánatos, törékeny egészségü barátnője iránt. Nem merte őt felindult állapotában zavarni. Megfogta kezét és egy darabig gyengéden simogatta. Beatrice Albano némán nézte őt.

— Igen szomoruan végződött, ugy-e? Ez a nagy és egyetlen szerelem . . . Sokat szenvedtél ugy-e?

— Rettenetesen.

— Nem tudtál megvigasztalódni?

— Sohasem lelek vigaszt a bajomra még élek, szólt Beatrice kétségbeesetten.

— Ugy sird ki legalább magadat! Hidd meg, jót tenne neked a sirás.

— Gyakran megeredt könnyeim zápora a magányosság és est homály óráiban, de könnyeim sem gyógyithatták meg az én bajomat.

— Mondd el hát mégis, mondd el Beatrice, hogy mint ért véget a ti szerelmetek, kérte Maddaléna hizelegve barátnőjét s el volt rá készülve, hogy a faképnél hagyott szerelmesek rendes történetével fog megismerkedni.

Beatrice csak annyit mondott nagy erőlködés után: »Meghalt«!

— Meghalt? kiáltott fel Maddaléna — leen, szólt Beatrice egy kétségbeesett kézmozdulattal.

— Később halt meg, akkor, mikor a szerelmeteknek már vége volt?

— Nem, akkor mikor a szerelmünk még virágában volt, izzó hevében a szenvedélynek, akkor, mikor az álom valósággá vált, a valóság pedig szép álommá. Meghalt a szerelem mámorában.

— Oh az istenadta! Nemde kétségbe volt esve a felett, hogy neki most meg kell halnia?

— Oh nem! Eleinte közel volt ugyan a

Az uj tárgyalással a rennesi hadbiróságot bizta meg.

Páris, jun. 3. A Dreyfus ügyben a semmitőszék délután egy órakor itélt. Az Echo de Paris egy munkatársa egy bíróval beszélt, a ki kijelentette, hogy a revisiót elrendelték. Ma a semmitőszék már arról tanácskozott, hogy Dreyfust melyik haditörvényszék elé állitsák.

Páris, jun. 3. (Saj. tud. táv.) A semmitőszék tárgyalása alatt Dreyfus 3 kábel-sürgönyt küldött, követelve a katonai biróság elé való állitását, hogy magát teljesen rehabilitálja.

A semmitőszék már tegnap leszavazott az itélet elrendelése ügyében és hogy a reviziót is elrendelték, azt bizonyitja azon körülmény is, hogy ma már azon tanácskoznak, melyik város birósága elé állitsák Dreyfust.

Páris, junius 3. (Saját tudósitónk távirata.) A »Matin« egyik munkatársa Brüsszelbe ment, hogy megtudja Eszterházytól, — ki neki ösmerőse — hogy mikép vélekedik a semmitőszék tárgyalásáról, ki neki ezt mondta:

— Nos hát megvallom, hogy igenis én készitettem a borderaut felebbvalóim és barátom, Sandherr ezredesnek utasitására és én is irtam meg, már pedig engedelmeskedtem csak azért is, mivel meg voltam győződve Dreyfus bünösségéről. Ez a zsidó már rég üzte árulását a hadügyminiszteriumban és minden áron meg kellett találni az árulót.

— De hogyan hordozhatta magával öt esztendeig e borzasztó titkot? — Boisdefre, Gonse, Billott tábornokok tudták tehát, hogy ön irta a borderaut?

— Parbleu! hogy ne tudták volna! Kivülök még tiz ember, köztük katonatiszt, ujságiró és ügyvéd tudta, hogy én irtam a borderaut és azt is tudták, hogy miért kellett megirnom.

Valsyn Eszterházy azután igen éles szavakkal fakadt ki a tábornokok ellen, kik őt cserben hagyták, majd azután igy folytatta:

— Egészen ugy bántak velem, mint Henryvel. Nekem azt mondták, készitsem el a borderót, Henrynek pedig azt mondták, töltse ki a titkos iratcsomót. De már most mindent el fogok mondani, meg kell ezt tennem az igazság érdekében, gyermekeim becsületéért és apám emlékéért.

London, jun. 3. Az itteni ujságok Walsyn Eszterházynak egy nyilt levelét közlik, melyben elismeri a borderó szerzőséget. A Times és Daily Crouicle csak úgy voltak hajlandók a levelet közölni, ha Walsyn saját kézü aláirásával ellátja. Walsyn teljesitette is a feltételt s becsületszavára jelenti ki, hogy a borderaut ő irta és hogy *Saudherr* ezredes parancsát követte, ki viszont a vezérkartól nyerte az utasitást.

---

kétségbeeséshez, de aztán mégis megnyugodott. Azt mondta, szép dolog mégis csalódás nélkül sirbaszálni. Még halálos ágyán is folyton dicsőitett s áldást adott rám. Oh milyen szép halott volt, de milyen!

És megeredtek a könnyei Beatricenak ama visszaemlékezések hatása alatt, melyeket oly melegen és hiven őrzött meg a szivében. Sirt-sirt, hosszan és keservesen. Maddaléna résztvevő gyengédséggel, egyetlen hang, egyetlen szó nélkül törülte le a könnyeket Beatrice bánatos orczájáról. Végre elapadtak a könnyek is, a szomoru asszony pedig ott ült helyén mozdulatlanul, mint egy szobor Összekulcsolt kezei térdén pihentek s réveteg szemekkel bámult bele a nagy messzeségbe.

— Nagyon is tökéletes volt arra, hogy szeressen és életben maradjon, meg kellett halnia. Beszélgetett Maddaléna önmagában. Beatrice rátekintett s pillantásával helyeselte szavait.

— Már pedig a szerelem gyarló és tökéletlen, egészitette ki szavait Maddaléna. S átkozottul nyomorult is még hozzá. Az ember mindig jobb és nemesebb, mint az az érzelem, amely a szivében lakozik!

És Beatrice helyeslőleg bólintgatott szép kis fejecskéjével barátnője szavaira.

Páris, jun. 3. (Saj. tud. táv.) Walsyn Eszterházy levelet irt Párisba jogi képviselőjének *Cabbannes* ügyvédnek s itt is kijelenti, hogy ő a borderó szerzője s felsőbb parancsra irta még pedig oly képen, hogy *Saudherr* ezredes megparancsolta neki, hogy az eredeti borderaut, melyet *Schwarzkoppen* német katonai attasénál megtaláltak, másolja le.

Páris, junius 3. (Saját tud. távirata.) A *Figaró* értesülései szerint a közvádló a jövő kedden el fogja ejteni a Piquart ellen tett vádat. Ezzel szemben a Gaulois jelenti, hogy a vádtanács azt fogja határozni, hogy Piquart katonai biróság elé állittassék, de fölmentése szinte bizonyos. A letartóztatott Du Paty de Clamnak eddig még senkit sem volt szabad fogadnia, még feleségét sem bocsátották hozzá, egyelőre még leveleit sem adják oda neki.

Páris, junius 3. (Saját tud. tavirata.) Az Aurora megczáfolja a Zola vissza jöveteléről terjedt hireket.

Páris, junius 3. *Mercier* tábornok azt mondta a Libre Parole egy munktársának, hogy ha — a mit lehetetlennek tart, elrendelik üldözését, — akkor *Dupuy* ellen is el kell járni, mert ismerte a Dreyfus pör minden részletét s mindent helybenhagyott. Lasies és Firmin Faure Dupuy-hoz intézett nyilt levélben kijelenti, hogy ha a Dreyfus-pörben emlegetett tábornokokat perbe fogják, ugy inditványozni fogják a miniszterelnök vád alá helyezését és röktönös letartóztatását a kamarában. A Figaró szerint Dreyfusnak megengedték, hogy férjét Ballot, Beanpre és Manau inditványáról távirattal értesitse.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch park nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3—5 óráig 20 krért, Más időben 50 kr.

Junius 4. A lapkiadók orsz. szövetségének választmányi ülése.
Junius 4. A kerékpár-egylet amatőr-versenye és biciklivirágkorzója.
Junius 5. Közigazgatási ülés a vármegyén d. e. 10 órakor.
Junius 7. A vámok szedését ellenőrző bizottság ülése a városházán d. u. 3 órakor.
Junius 7. Jogászok tánczmulatsága.
Junius 8. Reálisták juniálisa a Püspök-fürdőben.
Junius 8. Városi közgyülés.
Junius 10. A városi épületek eladása tárgyában kiküldött bizottság ülése a városházán d. u. 3 órakor.
Junius 10. Gymnazisták juniálisa a Felix-fürdőben.
Junius 11. Kerékpár virágkorzó a Sporttéren, délután.
Junius 14. A kath. kör mulatsága a Püspök-fürdőben.

---

* **Urnapi körmenet Ujvároson.** Régi szokás szerint a legmagasztosabb Oltáriszentség ünnepét, az urnapi istenitiszteletet a váradujvárosi plebánia templomban az Urnapját követő vasárnapon tartják meg. Az ünnepélyes istenitisztelet ma reggel 8 órakor veszi kezdetét. A négy lombsátort: a régi reáliskola, a g. kath. püspöki lak és a Molnár-ház kapujában, továbbá a Szent László templom mellett már tegnap felállitották. A szent misét *Vinkler* József v. püspök tartja, mig *Pálffy* Béla segédlelkész egyházi szónoklatot mond. A lélekemelő ünnepélyre egy diszszázad a zenekarral szintén kivonul.

* Az **Echerolles Kruspér-család gyásza.** Az oly váratlanul elhunyt Des *Echerolles Kruspér* Sándor nagybirtokos halála alkalmából város és megyeszerte óriási a részvét. A megye székházára, a biharmegyei Casinó épületére és a Berettyó vizszabályozó társulat helyiségére kitüzték a gyászlobogót. A virágkereskedések, temetkezési intézetek üzlethelyiségeinek kirakatai tömve vannak feliratos koszoru szalagokkal. A családok és magánosokon kivül a lövész-egylet, a tüzoltó-egylet helyeznek diszes koszorukat a ravatalra. A holttest ma érkezik meg a saápi állomásra s onnét szállitják a rét-szent-miklósi pusztára, a hol holnap, hétfőn helyezik örök nyugalomra. A temetésen a vármegye, a lövészegylet, tüzoltóegylet képviseltetik magukat, azonkivül sokan mennek ki magánosok is Nagyváradról a temetésrre. A nagyváradi polgári lövész-egylet a következő gyászjelentést adta ki:

A nagyváradi Polgári Lövész-egylet igaz fájdalommal tudatja, hogy szeretett főlövészmestere, rét-szent-miklósi Des *Echerolles* **Kruspér Sándor** a folyó év junius hó 1-ső napján reggel 6 órakor Reichenhallban meghalt. A megboldogult hült tetemei folyó hó 3-án a róm. kath. vallás szertartásai szerint, Reichenhallban beszenteltetvén, Rét-Szent-Miklósra (Nagy-Rábéra) szállittatnak és ugyanott f. hó 5-én d. e. 10 órakor fognak örök nyugalomra helyeztetni. Mely végtisztességtételre az egylet tagjai meghivatnak. Nagyvárad, 1899. év junius hó 2-án. Béke poraira!

* **Aljegyzői választás a városnál.** Nagyvárad város törvényhatósága nem rég egy III. osztályu aljegyzői állást rendszeresitett, hogy a jog- és gazdaságügyi tanácsnoknál előforduló fontos ügyekben megfelelő képesitéssel biró egyén segédkezzen a nagyon is tulhalmozott tanácsnoknak. A III. oszt. aljegyzői állást a juniusi közgyülésen töltik be. Értesülésünk szerint az egyedüli pályázó *Lukács* Ödön tb. aljegyző, aki szép tehetségével, szorgalmával már is kivivta ugy a polgármester, mint a többi főbb tisztviselők elismerését.

* **Eljegyzés.** *Bolhmer* Jenő báró m. kir. honvédhuszárkapitány, a Nagyváradon is jól ismert hires sportman, a Ludovika-akadémia vivótanára, tegnap jegyezte el Budapesten bogáti *Bogáthy* József nyirbogáti nagybirtokos leányát, *Flórát.*

* **A honvéd gyalogság laktanyája.** Mint már irtuk, a honvédelmi miniszter leiratot intézett. Nagyvárad városához, amelyben kéri, hogy lehetőleg a hadapród iskola közelében 6000 négyszögöl területet engedjen át a város a honvéd kincstárnak, gyalogsági laktanya helyéül. Ez esetben a főutczai honvéd laktanyából kiköltözne a 4. honvéd gyalogezred. Tegnap tárgyaltak e tárgyban város és a honvéd parancsnokság kiküldöttei. A város részéről *Bulyovszky* József dr. polgármester, *Komlóssy* József gazd. tanácsos, ifj. *Rimler* Károly főkapitány és *Busch* Dávid főmérnök; a honvédparancsnokság részéről *Lőrinczy* Dénes alezredes, dr. *Faykiss* törzsorvos, *Pápay* százados és *Szüts* Géza főhadnagy A tanácskozás eredményeként a város két telket ajánl fel a honvéd laktanya helyéül. Az egyik a régi járványkórház területének egy része, ahol a gőzdesinfektor volt felállitva; a 6000 négyszögölbe eső épületeket átvenné a honvéd kincstár. Az ezen felüli terület, az épületekkel a városnak megmarad. A másik felajánlott terület az uj honvéd-huszár laktanya átellenében levő mezőség. A katonai képviselők az előbbi helyet megfelelőbbnek tartják.

* **Anyakönyvi kinevezések.** A belügyminiszter Kocsubára *Koszta* János jegyzőt, M.-Pályiba *Báthory* Kálmán jegyzőt, Derecskére *Katona* János jegyzőt, H.-Pályiba *Kovács* Gyula jegyzőt anyakönyvvezetőkké; — Érmihályfalvára *Berényi* Sándor jegyzőt, Tenkére *Szilvássy* István tenkei lakost, Terjére *Lábos* József járásirnokot és Bagamérra *Bogyó* Károly segédjegyzőt helyettes anyakönyvvezetővé nevezte ki.

* **Árvaházból csendőrlaktanya.** A belügyminiszter korábban leiratot intézett Nagyvárad városához, az iránt, hogy hajlandó-e a Nagyváradon állomásozó csendőrosztályok részére alkalmas épületet mérsékelt összegért bérbeadni, vagy megfelelő épületet emeltetni, a melyért a kincstár bérösszeget fizetne. Mivel a városi árvaház jó része üresen áll, a gazdasági tanácsnok azon javaslatot tette, hogy az

árvaház épületét adják ki bérbe a csendőrség részére, ha az épités és telek árának kamatait bér fejében megfizeti a csendőrség. Az épitési költség 82,457 korona 04 fillér, a telek ára 48,000 korona, vagyis összesen 130,457 korona 04 fillér s ez után 4 ½%-al számitva 5870 korona a kamat. Hozzászámitandó még 1144 kor. 65 fillér kincstári adó és 500 korona fenntartási összeg, az egész évi bér 7600 korona lenne. A javaslat szerint az árvákat a »Gyermekkórház« Sztaroveszky-féle házában helyezték el s ezért bért fizetnének. Igy a két bérlet összege közötti különbözetből még több árvát lehetne felvenni. A gazdasági tanácsnok ezen javaslatát a tanács tagok többsége nem fogadta el, mivel nem akarják az árvaházat elvonni rendeltetésétől. A polgármester és gazdasági tanácsnok most a közgyülés elé viszik az ügyet döntés végett s indítványozni fogják, hogy a város adja bérbe a csendőrségnek az árvaházat 7600 koronáért s az árvák részére béreljék ki a gyermek-kórház különálló épületét.

* **A szinlelő betegek nyilvántartása.** Minthogy igen gyakran fordul elő, hogy a kórházak terhére szinlelő betegek vétetik föl magukat, a belügyminiszter fölhivta a törvényhatóságokat, hogy a betegséget szinlelők nyilvántartására szigoru gondot forditsanak, annyival is inkább, mert most már a szegény betegek gyógyitási költségeit az országos betegápolási alap viseli s igy minden egyes szinlelő az egész ország intézményét csalja meg.

* **Hol mulatott a gavallér.** Tegnap megemlékeztünk egy Freund nevü sütemény kihordóról, aki a gazdája pénzét a Karger-féle nyári mulatóhelyiségében elmulatta s a rendőrség mulatozás közben fogta el. Felkérettünk annak kijelentésére, hogy az illető tolvajcsemete nem volt a Karger-féle mulató helyen s egyáltalában ott senkit nem fogott el a rendőrség.

* **Egy derék matróna halála.** Egyszer máskor megemlékeznek a lapok száz éves, sőt még magasabb koru emberekről; de ritkán van alkalma a hirlapirónak, hogy olyan kiváló agg nő életét méltassa, mint a milyennek haláláról részvéttel értesülünk. *Dósa* József kunszent-mártoni r. kath. plebános édes anyját, özv. *Dósa* Györgyné szül. Balla Annát Urnapján temették nagy részvét mellett Kunszent-Mártonban. Az elhunyt derék matróna 89 évig élt. A tősgyökeres magyar nemzetes asszonyok ez igazi typusának összesen 191 leszármazottja volt, akik közül 114 most is életben van. Egyik-másik unokája már nagyapa és nagyanya, amennyiben unokáinak jelenleg 12 unokája van. A szép kort ért derék nő még késő öregségében is jó egészségnek örvendett s két évvel ezelőtt egyik leányának aranylakodalmára gyalog ment. — Temetésén a környék lakosságából sokan voltak jelen. Béke hamvaira!

* **Ülések a városházán.** A városi épületek eladása tárgyában kiküldött bizottság junius hó 10-én délután 3 órakor, a vámszedés ellenőrzésére kiküldött bizottság pedig junius 7-én délután 3 órakor ülést tart a városházán.

* **A «Los von Rom» és a szabadkőmüvesség.** A «Los von Rom» mozgalomnak és a szabadkőmüvességnek szoros kapcsolatát élénken bizonyitja az a kis medaillon, amelyet állitólag Prágából terjesztenek az osztrák-németek között. Az érem fehér britannia érczből van s karikával ellátva, nyilván, hogy felakasztva viselhessék. A darab egyik oldalán három gabona kalász és három tölgyfalevél van csokorba kötve egy szalaggal, melyen a következő felirás olvasható: «2012-Noreja felc». A másik oldalon egy háromszög látható, melynek mindenik oldalán egy kiczifrázott O. betü nyuzszik, ugy hogy a háromszög közepén egymásba fonódnak, mint a láncszemek. A háromszög sarkai mellett a következő betük állanak: L S V N R M; ezek azonban ugy vannak oda állitva, hogy minden két betü közé egy kikacskaringózott O-nak a felső része kerül, minek folytán a titkozatos betüket bátran olvashatjuk: LOS VON ROM. — Tehát a hittagadásra és hazaárulásra izgató mozgalom vezetésében a szabadkőmüvesek elüljárnak.

* **Értékcsökkenés házassági szempontból.** A párisi törvényszék érdekes itéletet hozott a napokban. Egy fiatal leány az orleansi vonaton történt vasuti baleset alkalmával lábtörést szenvedett és beperelte a vasuti társaságot. A törvényszék 40.000 frank kárpótlás fizetésére itélte a vasuti társaságot és az itéletet avval indokolta, hogy a fiatal hölgy a lábtörés folytán »házassági szempontból értékcsökkenést szenvedett«, melyért őt megfelelő összeggel kárpotolni kellett. Csak az a kár, hogy a törvényszék a bizomány mellé mindjárt vőlegényt is nem adott a kárpótolt kisasszonynak.

Elásott hamis pénz.

— Ismét pénzhamisitó czigányok. —

Faraó kóbor ivadékai, ugylátszik, már nem elégesznek meg az eddig náluk napirenden volt lopás, rablás és gyilkolással.

Évenként ezek a nomád hordák annyi dolgot, kellemetlenséget, bajt okoznak a közönségnek és a csendőrségnek s annyira veszélyeztetik a közbiztonságot, hogy minden humanizmus mellett is rájok illik, hogy jó részük megérett a kötélre.

Es a csendőrség, annál inkább a bíróság, vajmi kevésre tud menni körmönfont tagadásuk és ravaszságukkal szemben. Amint elkövetik a büncselekményt, kámforrá válnak, eltünnek a határból; dé arról gondoskodnak, hogy az utánuk jövő czigány csoportot a posta pontosságával értesitsék, hol az utmenti fákra különféleképen aggatott rongyokkal, szalmaszállal, vagy az ntszélén különféle alakban összerakott pár kavics darabbal, ami más embernek szembe sem ötlik.

Alig pár héttel ezelőtt emlékeztünk meg arról, hogy Biharmegyének Szilágymegyével szomszédos részén a községeket elárasztották a kóbor czigányok ügyesen készitett hamis ezüst pénzzel. Nem voltak válogatósak, egyforma buzgalommal készitették és hozták forgalomba a hamis egyforintosokat és a koronákat.

Most ismét pénzhamisitó czigány karavánról tudósit gyapjui levelezőnk.

Az utóbbi napokban a környéket elözönlötték a kóbor czigányok; Oláh-Szent-Miklóson is megfordultak.

A vizszabályozó társulat munkásai a Fekete-Körözs levezető csatornáján dolgoztak s ezeknek feltünt, hogy a czigányok figyelmesen nézegetik a csatornát.

Az egyik napszámos meglepte őket, mikor a csatorna egyik szakaszán az árokban tanácskoztak.

Azonnal jelentést tett a cséffai csendőrjárőrnek, hogy Oláh-Szent-Miklós községnél a kóbor czigányok bementek a csatornába s ott valamit elrejtettek.

A csendőrség a jelzett helyre vonult s figyelmes vizsgálatot tartott.

Egy helyen megtalálták a friss ásás nyomait. Csabhamar ásó és kapát keritettek és ásni kezdtek.

Nem kellett sokat fáradozni, alig jár arasznyira, egy vasfazekat találtak, amelyben vadonat uj csillogó forintosok voltak. Egyszerü megtekintés után mindjárt kitünt, hogy elég ügyesen készitett hamisitványok. Összesen 700 drb hamis forintos volt a vasfazékban.

A czigányok azonban már a hetedik falu határán lehettek.

A csendőrök a vasfazekat a 700 drb. hamis forintossal együtt tegnap beszállitotta a nagyváradi kir. törvényszék vizsgálóbirósághoz.

EGYESÜLETEK.

A kiskereskedők helyisége. A nagyváradi és biharmegyei kiskereskedők társulata Nagyváradon, a Kossuth-utczai Fábián-házban, a rendőrséggel szemben helyiséget bérelt, mely a tagok részére hetenkint szombat és vasárnap délutánokon nyitva lesz, ugy, hogy a tagok gyakran értekezhessenek egymással s ügyeiket megbeszélhessék. A helyiség egyszerüen, de csinosan van berendezve. A f. hó 4-én d. u. tartandó választmányi ülés már az uj helyiségben lesz. A társulat tagjainak száma különben napról-napra gyarapodik.

IRODALOM.

A „Népnevelési Közlöny“ legujabb, május 31-iki száma is a szokott tanulságos, gazdag tartalommal jelent meg, *Gábel* Jakab szerkesztésében. Tanulmányos czikkek, a tanférfiakat érdeklő szakdolgok után rovata következik az apróbb dolgoknak. Különben ezen szám tartalma a következő:

A tanitói tanácskozmányokról. — A »Biharmegyei tankerületi tentestület«-nek körökre való felosztása. (Nagy Imre.) — Monstre juniális. — Hivatatos rovat. — Iskolai élet. — Lapszemle. — Tanügyi irodalom. — Szerkesztői üzenetek.

Igazságszolgáltatás.

Az elszalajtott tolvajok. *Kocsis* Gáspár Mező-Telki érdemes kisbiráját tegnap a nagyváradi kir. törvényszék 10 napi fogházra itélte gondatlanságból eredő fogoly-szökés miatt. A dolog ugy történt, hogy *Venczel* Ferencz czigány rosszfát tett a tüzre, amiért tüvé is tették érte az egész határt egyelőre minden eredmény nélkül. Kocsis Gáspár kisbiró akadt végre rá egyik atyafiának házában s *Lukács* Sándorral, aki meg a községi biró fia, elhatározták, hogy a fogdijt maguk teszik el a czigányért s ketten be akarták kisérni Mező-Telegdre. Utközben nem jól vigyáztak Venczel czigányra, aki szabadnak érezvén a levegőt, kereket oldott.

A nagyváradi kir. tábla elintézett ügyei.

Előadó: *Molnár Géza.*

1765 Veigert Mihály testisértés. Helybenhagyva.

1767 Id. Mészáros Demeterné becsületsértés. visszautasitva.

1780 Fényes Géza becsületsértés. Helybenhagyva.

1784 Körtvélyesi Károly testisértés. Helybenhagyva.

1785 Krecz Flóra testisértés. Helybenhagyva.

1803 Belényesi László hatóság elleni erőszak. Feloldva.

1748 Lupocz Jánosné rágalmazás stb. R. m. változtatva.

1749 Lőrincz Károly rágalmazás. Helybenhagyva,

1751 Furkó Sándorné rágalmazás. Helybenhagyva.

1790 Dam János lopás. Helybenhagyva.

1791 Trebis Jakab közcsend e. kh. Feloldva.

1804 Kovács Dániel testisértés. Részben megváltoztatva.

1805 Vancsa Jánosné testisértés. Helybenhagyva.

1806 Kohn Izrael sikkasztás. Helybenhagyva.

1820 Gubás Éva testisértés. Helybenhagyva.

1821 Blas Péter lopás. Helybenhagyva.

1322 Márián György rágalmazás. Megváltoztatva.

Előadó: *Harmathy Károly.*

1451 Bragyán György st. testisértés. R. megváltoztatva.
1489 Miskár Czelár Ferencz lopás stb. Helybenhagyva.
1504 Suba József st. lopás. R. m. változtatva.
1505 Adagh János » Helybenhagyva.
1619 Barna Miklósné rágalmazás. Helybenhagyva.
1635 Szász Zsuzsánna st. testisértés. Helybenhagyva.
1650 Lőrincz Mihály s neje rágalmazás. Megváltoztatva.
1736 Kovács István lopás. Helybenhagyva.
2017 Márk György közcsend elleni kh. R. m. változtatva.

Előadó: *Poynár Dénes.*

1451 Tercsi Eszter lopás. R. m. változtatva.
1552 Andirko János st. lopás. Részben megváltoztatva.
1575 Tolnai Istvánné okirathamisitás. Helybenhagyva.
1656 Schlésinger Márton hamis tanuzás. R. m. változtatva.
1657 Viegendorf János hamis eskü. Helybenhagyva.
1658 Barabás János lopás. Feloldva.
1723 Özv. Konyi Imréné st. magánlaksértés. R. m. változtatva.
1724 Farkas Lőrincz okirathamisitás. Helybenhagyva.
1775 Tolnai János hatóság elleni erőszak. Helybenhagyva.
1776. Mongra János és társa hatóság elleni. erőszak. R. m. változtatva.
1847 Földi Sándorné st. testisértés. Helybenhagyva.
1854 Brand Mór becsületsértés. Visszautasitva.
1855 Krausz Zalmi » »
1856 Sallos Antalné testisértés. Helybenhagyva.

SPORT.

Egyetemi ifjak országos versenye. *A kolozsvári m. kir. Ferencz József tudományegyetemi kör* fenállásának 25-ik évfordulója alkalmából junius 1-én a »kolozsvári tornavivoda« udvarán Br. Wesselényi Miklós védnöksége alatt, országos főiskolai torna és vivóversenyt rendezett. A vidalokat előkelő és nagy közönség nézte végig, kik között láttuk *Horváth* Ignácz 48-as honvéd-huszárezredest, az erdélyi lovasság volt főparancsnokát. A versenybiróság elnöke dr. *Pásztory* Mór az egy. állandó tornavivó bizottság elnöke volt, tagjai: dr. Fabinyi Rudolf, br, Feilitzsch Arthur, Fekete Miklós, Kelcz Zsigmond, Palkovits József, Péter Benjamin, Sándor József, Sápy György. A versenyeket Vermes Lajos egyetemi tornatanár és vivómester és Giroldini Federico velenczei vivómester vezette. *Az akadémiai vivóversenyben* Garzó Béla 1-ső lett és a kolozsvári hölgyek díját, ezüst serleget nyert. 2-ik Nesztor Kamil aranyérmet. Ezután Rajcsányi Gyula, Garzó Béla magas olasz kardiskolát vivot. Giroldini Virgilió pedig olasz vitőr-iskolát. *A kardvivó* versenyben erős küzoelem után első lett Trandafir Béla, jó 2-ik Popp Valér, 3-ik Matolcsy László, Gabányi Imre, Németh János és Spániel Vincze nagyon jó erőknek bizonyultak. Gabányi Imre kardvivásban versenyen kivül ezüst érmet nyert. A görög-római akrobata gyakorlatban Veress Ferencz, Bihari József és Almádi István elismerést arattak. A nyujtó tornázásban első lett Garzó Béla, 2-ik Weress Ferencz, 3-ik Gabányi Imre. A magas és távolugrásban 1-ső lett Zsák Zoltán (160 cm. magas és 530 távol) 2-ik lett Elek Dénes (155 cm. magas és 527 távol), 3-ik lett Tóth Gyula. A korlát tornázásban 1-ső lett Flórián János, jó 2-ik Ungváry János, 3-ik Gabányi Imre. A birkozásban Veress Ferencz legyőzhetlennek bizonyult és oly magas clasikus formát mutatott, hogy bátran mondhatjuk Magyarország legjobb amateur birkozójának és erőmüvészének.

TANUGY.

Érettségi vizsgálatok a főreáliskolában. A helybeli főreáliskolában a szóbeli érettségi vizsgálatok pénteken folyó hó 2-án reggel 8 órakor kezdődtek és szombaton délben fejeztettek be. 14 tanuló jelent meg a vizsgáló bizottság előtt, egyikök a mult szeptemberben kapott elégtelen jegyét javitotta ki ez alkalommal, 13-an a folyó évben végezték a VIII. osztályt Ezek közül nem mindeniknek reményét váltotta be a vizsgálat: hárman gyönge irásbeli dolgozat miatt a szóbelire nem is bocsáttattak, ketten pedig a szóbelin tanusitottak egy-egy tárgyból nagy készületlenséget. Azok egy év mulva, ezek két hónap mulva tehetnek javitó vizsgálatot. A vizsgálaton *Nátafalussy Kornél* főigazgató elnökölt, a ki igazgatói és főigazgatói fáradhatatlan és nagy sikerü müködésének 25-ik évét ez idén tölti be. *Krüger* Viktor főreáliskolai igazgató föl is használta az alkalmat, hogy ez időhatárnál a tankerület szeretett vezérét a tanári kar nevében a nagyrabecsülés meleg szavával üdvözölje.

A szóbeli érettségit tett ifjak a vizsgáló bizottság elé hivatván, a főigazgató a következőkben hirdette ki az eredményt: *jelesen* érett: *Krüger Jenő, jól* érettek: *Freiberger Béni, Steuer Lipót, Újfalusy Sándor*, érettnek nyilvánitattak: Andor Károly, Deutsch Imre, Gergely József, Neuländer László és Singer Béla.

Atyai szavakkal buzditván ezeket a szorgalomra, hogy szeptemberben még a főiskolába való lépés jogát megszerezhessék, *Nátafalussy* erre komoly, szivreható szavakkal fordult a ragyogó arczu nyolcz éretthez, a kik az intézettől most végbucsut vesznek. Az érettségi bizonyitványt belépő jegyhez hasonlitja, mely az élet szinházát nyitja meg előttük. De ez a belépő jegy nem a passiv szórakozásra kárhoztatja őket, mindenikökre activ szerep vár az élet szinpadán, ott, a hol szakadatlan küzdelem foly azért, ki legyen a vezér, ki a közkatona, ki adja a grófot, ki az inast és ki legyen egész pályáján a sugólyuk padjához kötve. E küzdelem törhetetlen akaraterőt követel tőlük, a test fegyelmezését, átvirrasztott éjek munkásságát és nem ritkán lemondást. E küzdelemben ne csak egyéni érvényesülésök legyen a czéljok, hanem egyszersmind hozzátartozóik boldogitása és mindenek fölött a haza üdve, a melyet »nagygyá csak fiainak szent akaratja tehet.« — Emlékezteti az ifjakat, hogy elmulhatatlan hálával tartoznak a nevelő anyának a reáliskolának, a mely 8 évi hü fáradozás után reménynyel és a legjobb kivánatokkal bocsátja növendékeit az élet harczai közé.

Az ifjak lelkét megkapta a bölcs intések hangjának rezgése; de a hosszas elmélkedésre most nincs idejök, a boldogság érzése már türelmetlenkedik, hogy ujongva törjön fel künn a szabadban és otthon a szülők örömkönnyes arcza előtt.

Az ipariskolai bizottság ülése. Nagyvárad város ipariskolai bizottságának tagjait, a városház tanácstermében f. évi junius hó 6 napján d. u. 4 órakor tartandó ülésre tisztelettel meghivom. Nagyváradon, 1899. évi junius hó 3-án. *Ragány* János, elnök.

Az iskola és a tanitó védelme. Az iskola szentélyének és a tanitó személyének a megvédésére szolgáló törvények vagy rendelkezések hiányoznak mind e mai napig a magyar törvénykönyvekből. Jólehet, mindkettőnek legbiztosabb védelmére a legjobb garanciát a tanitó személye és egyénisége kell. hogy nyujtsa, mégis azon elvi szempont, hogy az iskola is nyilvános hely, a tanitó is hivatalos személy s azon számos eset, mely e téren előfordul és nem csekély bajokat okozott, azt bizonyitják, hogy az iskola és tanitó emellett még védelemre szorul. Ez indok vezérelte a *Biharmegyei Tankerületi Tanitótestületet*, midőn ilyen szellemben Biharvármegyéhez és Nagyvárad városához feliratot intézett, hogy az *»iskola és tanitó védelme* tárgyában Gömör, Jász-Nagy-Kun, Baranya, Heves és más megyék példájára szabályrendelet készitését határozza el. Hisszük, hogy ugy a megye, mint a város eleget tesz a tanitók jogos kivánságának.

Beiratás a budapesti felső épitőipariskolában. A budapesti m. kir. állami felső (épitő) ipariskola (Budapest, VII. ker. Damjanich-utcza 28. sz.) igazgatósága előre értesiti a jövő iskolai évre az intézetbe lépni szándékozó tanulókat és azok szüleit a következőkről:

Az intézet három évfolyamból áll, melyek sikeres elvégzése három évi gyakorlat igazolása mellett külön vizsgálat letétele nélkül jogot ad a kőmüves, a kőfaragó, vagy az ácsmesterség önálló üzésére, az épitőmesteri vizsgálatra való jelentkezésre. A végzett tanulók egyéves önkéntesek is lehetnek.

Tanulókul felvételnek a 15. életévet betöltött olyan ifjak, a kik a gymnasium-, reál- vagy polgári iskola négy alsó osztályát sikeresen elvégezték. Azok, a kik a magyar nyelvből, a számtanból, a mértan és a mértani rajzból mind a négy osztályban jó osztályzatot kaptak, felvételi vizsgálat nélkül vétetnek fel, a többieknek ezekből a tantárgyakból felvételi vizsgálatot kell tenniök. Tanulókul felvételnek azok is, a kik az épitő-ipari szakiskolák első két osztályát jeles sikerrel végezték.

A beiratkozás szeptember hó első öt napján történik.

A beiratkozásnál a következő okmányok szükségesek.

1. Keresztlevél, vagy születési bizonyitvány.
2. A négy közép isk. osztályairól szóló bizonyitványok.
3. Hatósági orvos bizonyitványa.
4. Másodszori himlőoltásról szóló bizonyitvány.
5. Iparhatóságilag hitelesitett gyakorlati bizonyitvány.

A beiratásnál különféle dijak czimén 18 frtot kell lefizetni; a jegyzetekre és tankönyvekre körülbelül 10 frt szükséges.

SZINHAZ.

Heti müsor.

Vasárnap: d. u. *Piroska és a farkas.* este *Magdolna.*
Hétfő: *Mozgó fényképek.*
Kedd: *A gésák.*
Szerda: *Az élet álom.*
Csütörtök: *Mozgó fényképek.*
Péntek: *A baba.*
Szombat: *Paraszt becsület. Rózsatövis. A mosoly.*
Vasárnap: d. u. *Tündér Ilona.* este *A czigány.*

Piroska és a farkas kerül ma délután fél helyárakkal először szinre. Dr. *Komor* ismeretes tárgyu tündérregéje kiváló örömet fog kelteni különösen a gyermekseregben, a melynek a jártas iró darabját szánta. Az előadásban előfordul egy hangverseny-féle jelenet, a melyben *Fehér* József magán énekén kivül különösen figyelmeztetjük a közönséget a 10 éves *Kolár* Győző hegedüjátékára, ki *Vieuxtems »Air variee'«* nem könnyü szerzeményét korát meghaladó technikával és figyelemre méltó fölfogással játsza.

Mozgó fényképek bemutató első előadása lesz holnap hétfőn, *Blumenthal* és *Kadelburg* bohózata a német szinpadokról került a budapesti Vigszinházba, a hol a mult szinházi évadban több mint 50 előadást ért. Nálunk *Komlósi, Miklósi, Turchányi, Váradiné, Janovics, Iványi, Leővei, Szerdahelyi*, és *Vendrei* játszák a nagyrészben hálás szerepeket. Irányára nézve elég annyit megjegyezni, hogy a Vigszinház repertoirjából való.

A boszorkányvár.

Millöcker e bájos zenéjü rég nem játszott operettje került tegnap szinre telt ház előtt. *Mezey* Mihály mint Józsi csordás szépen énekelt, *Kassay* Károly pedig emlékezetes Andris bojtár alakitást nyujtott s nagy derültségben tartotta a közönséget. Az est fődisze a Kányavár gyöngye *Székely* Irén (Coralie) volt. *Perényi* Margit ámitás és számitás kupléival ért

volna el nagyobb hatást, de a kuplék határának fő feltétele, hogy megértse a közönség.

Komlósi Emma (Marcsa), *Szerdahelyi* Ferencz (gróf Kányavári) és *Heltai* Nándor (Kakasdi jók voltak.

A harmadik felvonásbeli kányavári kastély kisszerüségével és esetlen, lehetetlen rajzával igen bántó hatásu, az illusionálás meg szörnyen naiv. (b. i)

MULATSÁG.

A régészeti egylet junialisa.

A váradi tavaszi mulatságok közül az első tegnap folyt le a Püspökfürdőben, hol a »Biharmegyei és nagyváradi régészeti egylet« rendezett egy fényesen sikerült juniálist.

Már a kora délutáni órákban kocsi-kocsit ért, a fürdővonatok pedig alig voltak képesek befogadni a városunk s a megye szépeit.

Este 8 óra után megkezdődött a táncz, ami igazi magyaros kedvvel folyt egész kivilágos viradtig, a külön vonat megérkeztéig.

A mulatság sikerének legfényesebb bizonyitéka az alábbi névsor.

Jelen voltak: dr. Bulyovszky Józsefné, Bige Gyuláné, Böszörményi Gézáné, Brüll Istvánné, Baróthy Sándorné, Cseresnyés Lajosné, Csapó Sándorné, Czvek Kálmánné, Géczy Lajosné, Győry Gézáné (Vaskoh), Hlatky Endréné, Jelentsik Istvánné, dr. Konrád Márkné, Makay Pálné, Ritoók Zsigmondné, báró Stipsitsné, Sebő Mihályné, Sebestyén Lajosné, Vári Szabó Béláné, Szählender Károlyné, özv. Tóth Józsefné, Tóth Jenőné, Winkler Lajosné, Bige Ilonka, Böszörményi Tilda, Bagi Margit, Baróthy Gabriella, Cseresnyés Lujza, Cseresnyés Ilonka, Czvek Ilonka, Géczy Anna, Géczy Irénke, Győry Irma, Hlatky Margit, Jelentsik Margit, Jelentsik Klára, Konrád Margit, Korda Boriska, Örley Paula, Papp Olga, Ritoók Margit, Ritoók Emma, Sebő Anna, Sipos Elza, Sebestyén Edith, Vári Szabó Margit, Szählender Margit, Tóth Elza, Tóth Karla, Winkler Mártha, Zilahy Piroska, Világi Pálma stb. stb.

HIVATALOS.

Pályázat a hadapródiskolába.

A cs. és kir. közös hadseregbeli és m. kir. honvéd hadapród iskolákba az 1899/1900 tanév kezdetével betöltendő magyar állami és magán alapitványi, ugyszintén fizetéses helyekre vonatkozó pályázati feltételek hivatali helyiségemben (Olaszi, kisvárosháza 3. sz. szoba) a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Nagyvárad, 1899. május hó 24.

Darvassy Lajos,
tanácsnok.

REGÉNY-CSARNOK.

NEM HIÁBA.

Irta: **Neidegg,** forditotta: **Szirtes.** 28

Viktória elhatározta, hogy Ganermann ezen kisérletét meghiusitja és Ádát, ki Ganermann szerelmét már-már viszonozni készült, lebeszéli eme balga szándékáról. Hisz ezek ketten épen nem illettek egymáshoz, mondta magában, ennélfogva kötelességének is tekintette, hogy közbelépjen. Mivel pedig semmiféle kötelességet sem szokás buzgóbban teljesiteni, mint a mely az ember saját érdekével összefügg: Viktória igen komolyan látott feladata megoldásához.

Avval kezdte, hogy felhivta anyja figyelmét a szeme előtt játszó jelenetre. Starkenbachné csak nevetett: miért is ingerül fel Viktória minden csekélységen! Az összes ismerős férfiak meghódoltak Áda előtt, Ganermann csak ugy mint a többi, de nem szabad őket komolyan venni; az egyetlen, a kire számitani lehet, Heisterberg gróf. Ki is fejezte nyiltan, hogy jövendő vejének tekinti őt.

Viktória maga sem tudta, hogy nevessen-e vagy bosszankodjék anyja vakságán. Unhatatlanul ismételte, hogy tökéletesen meg van róla győződve, hogy a gróf különösen épen nem érdeklődik Áda iránt, eltekintve attól, hogy sokkal gőgösebb, mintsem polgári leányt elvegyen. Igaz, csodálja huga szépségét, de oly hidegséggel, mintha halvér volna ereiben. Bizonyára csak azért foglalkozik vele, hogy kipuhatolja, vajjon rendelkezik-e mindazon erényekkel, melyek őt képesitenék arra, hogy kedveltjének, Ganermannak méltó felesége legyen.

Starkenbachné, kibe jó csomó fejesség szorult, nem adott leányának hitelt. Már beleélte magát ama gondolatba, hogy a gróf elveszi leányát és a korlátolt szellemek szivósságával erősen ragaszkodott hozzá. Heisterberg, mindaz sejtelmeinek megerősitésére szolgált. Ha megjelent a mükedvelő estéken, csalhatatlan bizonyitékul szolgált neki, hogy melegen érdeklődik Áda iránt, ha mindjárt csak futólagosan érintkezett is vele. Ha nem ment el, anyja ármánykodásának tulajdonitotta elmaradását. Nem tágitott megcsontosodott eszméje mellől és talált számára Áda fejecskéjében is utat. A leány meg bánatosan elmélkedett a fölött, hogy nemsokára választania kellend szerelme és a közt, a mit gyermeki kötelességnek nevezett.

A Ganermannal folytatott beszélgetést követő napon Heisterberg ujra megjelent Starkenbachéknál. A háziasszony rendkivül barátságosan és feltünő előzékenységgel fogadta; annyira, hogy e különös szivesség a grófot önkéntelenül is figyelmessé tette. Nem gondolhatott mást, mint hogy e szeretetreméltó viselkedés azon viszony kifolyása, mely őt Ganermannhoz köti. Ezt csak kedvező jelnek magyarázhatta, mely az ábrándos ifjunak adott igazat. Ha Ada szülei örömmel egyeztek a házasságban, egyuttal arra is elszánták magukat, hogy az ifju pár pénzviszonyait is kedvezően rendezik és ezzel el volt távolitva ama szirt, mely boldog házasságuk sajkáját leginkább fenyegette. A mi a leány jellemét illette, nem lett volna a legelső eset, ha szerelmének hatalma a kaczér leányt derék asszonynyá változtatja. Olyan eszménynyé, minőt Ganermann ábrándos szeme benne látott, ugyan soha sem fog válni; de talán szives és kedves közepes asszonyka lehet belőle, kinek kiváló szépsége feledtetni fogja szellemi tehetségeinek csekély voltát.

Barátja szándékával annyira-mennyire kibékülve, hangulata földerült, és a kellemes társaságban, a kitünő zene hallgatásában egy silány elbeszélés került felolvasásra és kereket oldva a mellék szobába menekült: Ádát találta ott az ajtó mellett, a sarokban egyedül. Oly édesen mosolygott reá, hogy akarva-nem akarva meg kellett állania, hogy nehány szót váltson vele. Illatos rózsaszin ruhája, finom arczczal, aranyszőke haja, ragyogó szeme valóságos kis tündér gyanánt tüntették fel őt. Heisterberg, a ki távollétére Cato szigoruságával itélte meg őt, maga is érezte, mint hajlik a lágyságra, midőn azok a szép szemek rajta pihentek! sőt Ganermann számára is talált enyhitő körülményeket, jóllehet mindaddig elakarta azokat vitatni. Egyuttal a kiváncsiság is bántotta: szerette volna kikutatni, hogy mennyire érdeklődik a leány barátja iránt. Odatolt egy széket és leült melléje.

— Ahá! kegyed is megszökött amaz érzelgős jajgatás elől, melyet amott feltálalnak, — szólitá meg őt.

Áda nem tudta igazán, hogy mit feleljen. Kimondhatatlanul unatkozott a felolvasás alatt, mert nem tartalmazott érdekes eseményeket, csupa elmélkedésből állt; de szerzőjét lángésznek mondják. Azonban már tapasztalta, hogy hasonló kétes esetekben egy néma mosolygás igen jó szolgálatot tesz, anélkül hogy megszégyenithetne; tehát mosolygott.

— Azok a szerelmesek, a kik együtt akarnak meghalni, de a kezdeményezést egymásra tolják, akaratlanul is nevetségessé válnak, — folytatá Heisterberg. — Tulajdonképen ama rég letünt érzelgős korszakba illenek, mely századunk felfogásától nagyon messzire esik.

(Folyt. köv.)

NYILTTER.*

Tudomására hozom Nagyvárad város közönségének, összes takarékpénztárainak, hogy gyermekeim: Derecskey Lajosné és Illés Lajosnak nagymérvü pazarlásai miatt — nevemre vagy nevemben általuk f lmutatott váltóra, kötelezvényre, vagy személyi hitelre semmit ne adjanak, mert azokért szavatosságot nem vállalok.

Nagyvárad, 1899. május 22.

Illés János.

* E rovatt alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a Szerk.

Minthogy a tavasz előrehaladásával **csecsemőt, gyermeket** és **felnöttet** egyaránt fenyeget a **járványok veszélye,** ismét csak a minden alkalommal hálásan fogadott

MOHAI

ÁGNES-forrásunk

vizének használatát ajánljuk. Egyrészt mert **olcsó, igen kellemes** és **tiszta ivóviz** lévén, a tavaszi és nyári évszakokban kedvelt **élvezetszerként** szerepel, másrészt, mert **dús szénsavtartalmánál** fogva, **specificus óvószer** is a **tiphus, cholera** és a **gyermekek tiphoid-szerü** tavaszi-nyári **hasmenése** ellen. Ehhez járul még, hogy a csecsemőt is megvédi az ilyenkor nagyon veszélyes **hurutos bélbántalmak ellen, mig szoptatója e viz használata folytán nagyon kedvező összetételü és böséges tejet nyer.** A már meglevő **gyomor-** és **bélhurutot** gyermekeknél és felnőtteknél gyógyitja. Kellemesen hatván be szénsavánál fogva a gyomor és bél idegeire; a gyermekek **lázas megbetegedéseinél** pedig **nélkülözhetetlen, hütő hügyhajtó** és a **szomjat csillapitó** hatásánál fogva.

Kedvelt borvíz.

A mohai Ágnes-forrás kezelősége.

Főraktár:

Édeskuty L.

cs. és kir. udvari szállitó

BUDAPEST, V., Erzsébet-tér 8.

Kapható minden gyógytárban, füszerkereskedésben és vendéglőben.

TAVIRATOK.

Támadás a képviselőház elnöke ellen.

Budapest, junius 3. (Saját tud táv) *Perszell* Dezső a képviselőház elnöke nyilatkozatot tett közé, melyben a „*M. H.*“ közleményében ellene irányuló támadást valótlan, tendenciózus koholmánynak jelenti ki s egyuttal kötelességének tartja hozzátenni, hogy a megtorlás iránti lépéseket minden irányban megtette. A szabadelvü klubban ez eset nagy szenzátiót keltett. Perczell Dezső házelnök mielőtt sajtópört inditana, *Münich* Aurél és *Tallián* Béla képviselők által provokáltatta *Fenyő* Sándort a „*M. H.*“ felelős szerkesztőjét. Perczell ma elutazott Bonyhádra s fiának igy szólt:

— Ha párbaj lesz, visszajövök.

Aradmegye közgyülése.

Arad, junius 3. (Saját tud. távirata.) Aradvármegye rendkivüli közgyülést tartott, melyen rendkivül nagy érdeklődés közt

tárgyalták *Szalhmáry* alispán és *Vörös, Vidor, Pécskán* főtisztviselők lemondását. A közgyülési terem zsufolásig megtelt hallgatósággal. A fegyelmi választmány véleményére az állandó választmány javasolta, hogy mivel mindhárom főtisztviselőt felmentették a fegyelmi vád alól, vagyoni felelősség nem forog fenn s fogadja el a közgyülés azért lemondásukat.

Vásárhelyi László inditványozza, hogy a közgyülés sajnálattal fogadja el a lemondást. Méltatja Szathmáry alispán 25 éves müködését a közigazgatás terén, *Lucin* János oláh ügyvéd nemzetiségi izü beszédét lepiszegik s az inditványt egyhangulag elfogadják.

Goluchovszky mint közvetitő.

Bécs, junius 3. (Saját tud. távirata.) *Goluchovszky* gróf külügyminiszter a közvetitő szerepére vállalkozott a két kormány közt. A magyar miniszterek a jövő hét derekán Bécsbe utaznak, hir szerint kompromisszummal. *Széll* Kálmán állitólag értekezett a pártok vezéreivel és ugyanakkor referál a helyzetről a királynak.

Strauss meghalt.

Budapest, jun. 3. (Saj. tud. táv.) Egy éjféli távirat jelenti a szomoru hirt Bécsből, hogy *Strauss*, a keringő király ma éjjel pár napi betegeskedés után meghalt.

Párisi események.

Páris, jun. 3. *Guillain* gyarmatügyi miniszter ma *Marchand* és tisztjei tiszteletére nagy estélyt adott. Az estélyen ott voltak *Dupuy, Delcassé, Krantz* és *Lockroy* miniszterek, az egész diplomácziai testület, tábornokok, tengernagyok és a gyarmatok előkelőségei. A palota előtt nagy néptömeg tolongott, a mely lelkesen éltette Marchandt és a hadsereget. (Magy. Táv. Ir.)

Nikita megőrült.

Budapest, jun. 3. (Saj. tud. táv.) Cettinjéből irják, hogy *Nikita* Montenegró fejedelme Nikisban az utczán Ausztria-Magyarország ellen nyilt háborut hirdetett, mert vasutat akar épiteni Herczegovinába. A fejedelem környezete megrémülve hallotta az izgató szavakat. A fejedelmet az ideggyógyintézetbe akarják vinni.

A békekonferenczia.

Köln, junius 3. A «Kölnische Zeitung» irja: Olyan körökben, a melyekről föltehető, hogy ismerik a békekenferenczia kebelén belül történő eseményeket, elismeréssel nyilatkoznak az orosz képviselők magatartásáról. Ugy látszik, hogy az orosz képviselőket csak az a törekvés vezeti, hogy mennél könnyebb legyen a megegyezés s azért előzékenyek vagy legalább is semlegesek minden, akár korlátozó, akár bővitő módositványnyal szemben. A kevésbbé erős államok többségének magatartása azonban olyan, hogy kétségessé teheti a most folyó munkálatok gyakorlati eredményét. Ezeknek az államoknak a képviselői, ugy látszik, olyan ideális állapotra törekszenek, a mely a hatalmi viszonyok közötti különbséget elenyészteti. Világos, hogy ez nem igen mozditja elő a békekonferenczia programmjának vagy általában valamely békeprogrammnak a megvalósitását. Ha például olyan különféle létföltételek között élő nagyhatalmasságok, mint Németország, Ausztria-Magyarország, Franczia országés az Egyesült Államok a szavazásnál kisebbségben maradnak, a mint állitólag legutóbb történt, nem kell valami különös jestehetség annak a megjövendöléséhez, hogy ilyenformán elért többségi határozat holt betü marad.

Hága, junius 3. Az a bizottság, a mely a konferenczához érkezett peticziókat és javaslatokat vizsgálja, egyhangulag elhatározta, hogy mindent kizár a tanácskozásokból, a mi nem való közvetlenül az értekezlet keretébe. Hétfőre összehivták az egész harmadik bizottságot, hogy meghallgassa az albizotttágok elnökének, Decamps-nak előadását az elintézetlen munkálatokról. Ez az albizottság még nem fejezte be munkáját, a mely három részből áll, t. i. a jószolgálatokra, az intervenczióra és a választott birósagokra vonatkozó kérdésekből. A két első részt már letárgyalták és a különféle javaslatokat egységes egészbe foglalták. A szerkesztés munkája előreláthatólag több ülést fog igénybe venni. Ennek befejeztével az albizottság a választott biróságok tárgyában egyetlen egy javaslatot fog előterjeszteni, a mely a konferenczia elé terjesztett különféle javaslatok foglalatja lesz. Első helyen az angol javaslat jön tekintetbe, a melynek legtöbb kilátása van a delegátusok hozzájárulására. (Magyar Táv. Ir.)

A semmisitőszék itélete.

Budapest, jun. 3. (Saját tud. táv.) A franczia semmitőszék itéletét a Dreyfus ügy revisiója iránt $^3/_4$ 4 órakor hirdette ki. A palota előtt óriási népcsődület volt. Az itélet szerint a rennesi hadbiróság csak azon kérdésben dönt, hogy vétkes-e Dreyfus az idegen hatalmak nagy ügynökségeikkel való összeköttetésben, hogy Franczia ország ellen ellenségeskedésre vagy háborura inditsa, vagy ehhez az eszközöket kezébe adja. A jogászkörök véleménye szerint a hosszu tanácskozás oka az, hogy a birák egy része a hadbiróságnak szabadkezet akart hagyni.

Sztrájk.

Le Creusot, junius 3. A kohómunkások sztrájkja megszünt, minthogy a Schneider czég fölemelte a béreket és elismerte a munkások szindikátusát. (Magy. Táv. Ir.)

KÖZGAZDASAG.

A gazdasági egyesület ülése.

A biharmegyei gazdasági egyesület igazgató választmánya e hó 3-án Szabó József egyleti elnök elnöklete alatt gyülést tartott.

Jelen voltak még: Bereczky Géza, Markovits Károly, Schlauch Nándor, Schwartz Ferencz, Szabó János, Száhlender Károly, Wertheimstein Alfréd választmányi tagok, Weingärtner titkár.

Szabó József üdvözölvén a megjelent tagokat, a gyülést megnyitja, feltevén, hogy a mai gyülésnek egyetlen tárgya: a szegedi országos kiállitásra szervezendő csoportos kiállitás felhivja a titkárt az erre vonatkozó elnökségi javaslatnak előterjesztésére.

Egyleti titkár előterjeszti az elnökségnek a szegedi kiállitásra vonatkozó javaslatát.

Igazgató választmány az elnökségi javaslathoz hozzájárul s elhatározza, hogy a szegedi országos mezőgazdasági kiállitáson részt vesz és pedig bemutatja:

1. Vármegyei kisgazdák lórtenyésztését 12 ló és csikóból álló csoporttal.

2. Vármegye kisgazdáinak szarvasmarha tenyésztését 10—12 tehén és üszőből álló csoporttal.

3. Vármegye mezőgazdasági terményeit egy csoportos kiállitásban.

Helyesléssel vette a választmány tudomásul, hogy az 1—2-ik csoportnak kiállitási költségeinek viselésére a vármegye hatóságát kérte fel az elnökség. Az elnöki előterjesztésre a választmány hozzá járult ahhoz is, hogy az évenkint szokásos lótenyésztési jutalom dijkiosztás Szegeden tartassék meg s ott a vármegyéből kiállitott lovak tulajdonosai között osztassanak ki a dij, a miből folyólag felkéri Wertheimstein Alfréd lótenyésztőbizottsági elnök urat, hogy a lótenyész jutalomdijakat kérvényezze a földmivelésügyi miniszteriumtól, evvel kapcsolatosan elhatározza a választmány, hogy szegeden szarvasmarha jutalomdijkiosztást rendez, mely czélra a földmivelésügyiminiszterium által a mult évben kiutalt 150 frtot a tenyészalap f. évi kamataiból folyósithatja.

Elhatározta a választmány, hogy a dijakra gyüjtést is rendez, hogy az esetre, ha a földmivelésügyi miniszter a f. évre nem folyósithatná a jutalom dijakat, legyen miből eszközölni a dijazást.

A vármegyei mezőgazdasági termények csoportos kiállitásának költségeit az egylet fedezi, felhatalmazza a választmány az elnökséget, miszerint ezen czélra az egylet tenyészalap kamatait használja fel.

A csoportos kiállitások szervezésére egy bizottságot létesitett, mely hivatva van a vármegyében a kiállitásnak propogandát csinálni s odahatni, hogy a vármegye minden érdeke képviselve legyen terményeivel a kiállitáson.

A bizottságba meglettek választva: elnökké Szabó József; tagokká Szunyogh Péter, Wertheimstein Alfréd, Pokay Dezső, Markovits Károly, Bereczky Géza, Schlauch Nándor, Géczy Lajos, Száhlender Károly, Pap Imre, Hirschmann Konrád, Telegdy József, Zathureczky István, gr. Pongrácz Vilmos, Győrffy László, Vertán Zoltán, Körffy N., Cseretzky József, Kabdebó Sándor, Szabó János, Zelinka J., Tóth Mihály, Kepes Nándor, Klobusitzky Tibor, Rozmann Izsák, Gyurcsek J., Markovits Antal, Kaczvinszky Andor, Kornstein Ármin, Lovassy Ferencz, Balogh László, Marky Albert, Blau Vilmos, Csapó Dezső Garinger Mátyás, Grosz Zsigmond, Korbuly József, Körösi Sándor, Hajós Izidor, Plathy Miklós, Schwartz Ferencz, Bernáth István, Szemes Árpád, Racsek János, Erős Zoltán, Vig József, Fráter Zoltán.

A jegyzőkönyv hitelesitésére Markovits Károly és Bereczky Gézát kérvén fel az elnök, a gyülést berekesztette.

Felhivás.

Biharvármegye t. lótenyésztő közönségéhez.

Népies lótenyésztésünk érdekében és különösen az állami mének kiosztásánál évről-évre fokozódó igényeink igazolásául felette kivánatos, hogy *Biharvármegye népies lótenyésztése a f. év szeptember havában Szegeden tartandó országos kiállitáson szintén képviselve legyen* és más megyékkel e téren lépést tartó haladásáról tanubizonyságot tegyen.

Ezen czél elérésének megkönnyitése czéljából a »Biharmegyei Gazdasági egyesület« a vármegye támogatásával kilátásba helyezte, hogy a kiállitandó lovak oda — és visszaszállitásáról, valamint a kiállitásra érkezett lovak és kisérőinek elhelyezéséről és ellátásáról gondoskodni fog, ugy, hogy az illető *kiállitónak a kiállitás*, ahol lovaik esetleg dijazásban részesülhetnek, *semmi költségben sem fog kerülni.*

Ebből kifolyólag felhivom Biharvármegye mindazon t. lótenyésztőit, a kiknek kiváló szép, hibátlan, 3 évet betöltött, de 8 évesnél nem idősebb lovaik vannak és a kik hajlandók azokat a fentemlitett kiállitáson bemutatni, hogy a kiállitásra szánt lovakat *lehetőleg f. évi junius hó 15-ig*, rövid leirásuk kiséretében az illető előljáróságok utján hivatalból — bélyeg- és portómentesen — *hozzám bejelenteni szi-veskedjenek*, mert a bejelentett lovakat egyenként személyesen fogom megtekinteni.

Minden félreértés kikerülése végett megjegyzem, hogy a népies lótenyésztés egyedeiként bemutattak közül csak azok fognak elfogadtatni, a melyek tényleg *kistenyésztők által tenyésztettek*

Nagyvárad, 1899. junius 3.

Wertheimstein Alfréd.
Biharvárm. lóteny. biz. elnöke.

A borhamisitás kèrdéséhez. A belügyminiszter kimondotta, hogy azon borkereskedő, a ki tudva vizezett bort vásárolt és azt olasz borral keverte, mesterséges bor készitése által elkövetett kihágásban vétkes. Az itélet indokolásában olvassuk:

A szegszárdi borellenőrző bizottság által közbetett felebbezés folytán felülvizsgáltatván, felmentő részében az itélet megváltoztattatik, s panaszlott még mesterséges bor készitése által elkövetett kihágásban is vétkesnek mondatik ki, mert a panasz tárgyát képező borok a budapesti állandó borvizsgáló bizottság szakvéleménye szerint mesterségeseknek találtattak; hogy pedig panaszlott az általa forgalomba hozott mesterséges bort ő maga készitette, beigazolást nyert először ugy a kihallgatási jegyzőkönyvben, valamint még az elsőfoku itélet ellen beadott felebbezésében foglalt azon nyilatkozata által, melyben beismeri, hogy ő tudomással birt arról, hogy Szegszárd vidékén néhány év óta a termelők szokásba vették a borok vizezését, ennek daczára ezen vizezett borokat összevásárolta s azokat — e körülményt tudva — természetes olasz borokkal keverte össze, ezen összekeverés által pedig a borok természetes jellegüket elveszitvén, azok az 1893. évi XXIII. t. cz. végrehajtása tárgyában kiadott 53,850/97. sz. kereskedelemügyi miniszteri rendelet 2. §-a értelmében panaszlott által már mesterséges borokkal meghamisitottnak tekintendők, nem változtatván a hamisitás lényegén mit sem az, vajjon a borgyártás csupán csak tiszta viz segélyével, avagy pedig már tudva hamisitott bor keverése által vitetik-e véghez, másodszor pedig a panaszlott által bemutatott, az iratok között fekvő szőlő- és borbevásárlási jegyzékből megállapitott azon fontos körülmény által, hogy panaszlott az 1896. és 1897. években Szegszárdon és vidékén mindössze csak 9976 liter bort, ellenben nagymennyiségü (26,132 kg.) szőlőt vásárolt s ez utóbbival maga készitette a bort, mert 100 kg. szőlőből körülbelől 70—75 liter must lévén csak szürhető, az emlitett bevásárlási jegyzék tanuskodik arról, hogy panaszlott szegszárvidéki szőlőből maga körülbelül kétszerannyi bort készitett, mint a mennyi kész bort a szegzárvidéki termelőktől vásárolt.

Nagyváradi hetivásár.

Vásári árjegyzék a nagyváradi piaczon 1899. május hó 30-ik napján tartott vásárban eladott termesztmények és élelmiszereknek.

Tiszta buza: 8.40—8.70. Kétszeres buza 6.60—7.10. Rozs 6.10—6.40. Arpa 5.40—5.60 Zab 5.30—5.50. Tengeri: 4.50—4.70. Borsó 15.—. Lencse 16.—. Bab 6.20. Köleskása 11.50. Burgonya 2.40. 100 kiló lángliszt 14.50, zsemlyeliszt 14.—, fehérkenyér liszt 13.30, barnakenyér liszt 12.—, széna fuvarral 2.20, szalma 60. Szalonna 60.—, 6 kiló zsup-szalma —08, 150 dkg alom-szalma —04. 1 köbm. bükkfa 3.20, tölgyfa 3.—, cserfa 3.35. 100 kiló marhahus 48.—. öntött gyertya 46.—. Lámpaolaj 44.—. 1 liter ó-bor —50. Uj-bor —40. Pálinka —32, Szilva pálinka —.80. Szesz 95.—. 1 mm. kősó 10.70. nyers fagyu 24.—. olvaszt. fagyu 32.—, szappan 25.—, birka gyapju —.—, magyar gyapju —.—, Egy hektoliter ó-bor 34.—, uj bor 26.—, mész 1.10, kemény faszén 1.70, puha faszén 1.50, kendermag 14.—. köles 5.50, repcze —.—, dió 16.—, mogyoró —.—, aszalt szilva —.—. Egy kilogramm savanyu káposzta —10, szalonna 62, sertéshus 52, juh-hus 34, veres hagyma 8, fog-hagyma 28, bors 1.—, paprika 1.20, barnakenyér 10. Egy liter kőolaj 20, 1 mm. bükköny —.—, 1 mm. luczernamag —.— 1 mm. lóhere —.—, 1 mm. burgondi —.—.

Forgalmi kimutatás 1899. évi május 30-ról Tiszta buza körülbelül 750 hltr, kétszeres buza 200 hltr, rozs 260 hltr, árpa 170 hlt. zab 350 hltr, tengeri 700 hltr, burgonya 400 hltr. Lábas jószágok: Hizott sertés mintegy 45 drb, félhizott 60, sovány 115, süldő 170, malacz 280, hizott marha 7, jármas ökör 280, fejős tehén 220, borju 190, bivaly —, juh és kecske 370, ló 127.

Marha ártáblázat 1899. május 30-ról. Egy pár első rendü jármas ökör 310—345, egy pár másodrendü jármas ökör 250—295, egy pár harmadrendü jármas ökör 125—230, 1 drb fejős tehén 50—105. 1 drb.vágó ökör 250 kgr. 65—86. 1 drb vágó tehén 150 kgr. 45—65, 1 drb. veres borju 9—17, 1 drb. fél éves borju 17—23, 1 drb. egy éves borju 22—34, két éves borju 33—58. 1 drb hizott sertés 43—75, 1 pár fél éves 18—23. 1 pár egy éves sertés 31—45, 1 pár két, éves setés 44—72, egy drb igás ló 50—100, 1 pár ökörbőr 16—21, 1 pár tehénbőr 12—16s 1 pár borju bőr 5—8, 1 pár lóbőr 6—10.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Értéktőzsde

Budapest, junius 2.

Az irányzat nyugodt.

Osztrák hitel	357.80
Magyar hitel	387.50
Allamvasut	361.—
Rimamurányi	311.—
Magyar jelzálog	242.50
Salgótarjáni	636.
Wagon-kölcsön	623.—
Villamosvasut	225.—
Magyar leszámitoló	353.25
Iparbank	104.25
Budapest közuti	404.50
Kereskedelmi	101.50
Déli vasut	178.—

Bécs, junius 2.

Az irányzat nyugodt.

Osztr. hitel	359.30
Magyar hitel	388.¼
Államvasut	358.¼

Határidők.

Budapest, junius 2.

Buza áprilisra	—.—
Buza októberre	8.74
Tengeri jul.	4.51
Rozs őszre	6.82
Zab őszre	5.46
Tengeri augusztusra	—.—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1899. julius 2-án.

Magyar aranyjáradék 4%	119.50
Magyar koronajáradék	96.90
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4½%	120.75
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2½%	101.—
Magyar keletivasuti államkötvény 1876-ból	120.75
Magyar földtehermentesitési kötvény 4%	95.50
talmérési jog megváltási kötvény	100.30
Horváth-szlavón földtehermentési kötvény	96.75
Magyar nyeremény-sorsjegy-kölcsön	160.—
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölcsön	138.—
Osztrák járadék papirban	100.50
Osztrák járadék ezüstben	100.10
Osztrák járadék aranyban	119.50
Osztrák korona járadék	100.25
Osztrák államsorsjegyek	139.25
Osztrák magyar bankrészvény	915.—
Magyar hitelbankrészvény	388.75
Osztrák hitelintézeti részvény	359.20
Párisi vista	359.—
20 frankos arany (Napoleond'or)	9.55
Németbirodalmi márka	58.90
London vista	47.80
20 márkás arany	11.78

NAGYVÁRADI SZINKOR.

Evadbérlet 33. szám. Páros. — Kisbérlet 13. szám. Páros.

Ma vasárnap, 1899. junius 4 én

kolozsvári országos nemzeti szinház személyzetével:

Délután 4 órakor fél helyárakkal:

Piroska és a farkas.

Bohózatos tündérrege dalokkal és tánczczal.

Este fél nyolcz órakor, rendes helyárakkal:

MAGDOLNA.

Paraszt tragoedia 5 felvonásban.

SZEMÉLYEK:

Gyömbér Mihály parasztgazda	Szentgyörgyi István.
Ágnes, a felesége	Laczkó A.
Laczi, a fiok	Kassai K.
Borcsa, asszony	K. Arpási Kata.
Magda, a keresztleánya	L. Fái Szeréna.
Siskó Ferdinánd, segédjegyző	Vendrei.
Koronainé, a törvényszéki elnök felesége	Váradiné

Kezdete fél 8, vége 10 óra után.

Helyárak: Alsó páholy 4 forint, felső páholy 3 forint. Támlásszék I—VIII. sorig 1 forint. IX—XI sorig 80 krajczár. Zártszék I., II. és III. sor 60 krajczár. Első emelet. I. sor 50 krajczár, második sortól 40 krajczár. földszinti állóhely 40 krajczár. Katona- és diákjegy a földszinten 30 krajczár. Közép karzat 30 krajczár. Oldalkarzat 20 krajczár.

Egy szinlap ára a pénztárnál 10 krajczár.

Holnap hétfőn, 1899. junius 5-én itt először.

Mozgó fényképek.

Bohózat 3 felvonásban. Irta: Blumenthal. O.

A szerkesztésért felelős:
Dr. VUCSKICS GYULA.

608—1899. számhoz.

Árverési hirdetmény.

Alulirott kiküldött birósági végrehajtó ezennel közhirré teszi, hogy a Nagyvárad-városi kir. járásbiróságnak 1898 évi V. I. 498 számu végzésével Erdélyi József ügyvéd által képviselt Madarász Gyula felperes részére Martinusz Gusztáv és neje alperesek ellen 300 frt — kr. követelés és jár. erejéig elrendelt kielégitési végrehajtás folytán alperestől lefoglalt 329 frt — kr. becsült ingóságokra, a n.-várad városi kir. jbiróság fenti számu végzésével az árverés elrendeltetvén, annak felülfoglaltatók követelése erejéig is, a mennyiben azok törvényes zálogjogot nyertek volna, alperes lakásán Nagyváradon Nagy-Temető-utcza, 648. sz. házban leendő megtartására határidőül **1899 évi junius hó 14. napján délelőtt 11** órája tüzetik ki, mikor a biróilag lefoglalt butorok s egyéb ingóságok a legtöbbet igérőnek készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Felhivatnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtó követelését megelőző kielégittetéshez tartanak jogot, a mennyiben részükre foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tünik, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéseig alólirott kiküldöttnél vagy irásban beadni, vagy pedig szóval bejelenteni tartoznak.

A törvényes határidő hirdetménynek a biróság táblájáu kifüggesztését követő naptól számittatik.

Kelt Nagyváradon, 1899 évi május hó 23.

Csathó Jenő,
kir. bir. végrehajtó.

501—1899 számhoz.

Árverési hirdetmény.

Alulirott kiküldött birósági végrehajtó ezennel közhirré teszi, hogy a Nagyvárad-városi kir. járásbiróságnak 1898 évi Sp III. 946. számu végzésével Erdélyi József ügyvéd által képviselt Sztojanovics János felperes részére Guttman Albert alperes ellen 30 frt — kr. követelés és jár. erejéig elrendelt biztositási végrehajtás folytán alperestől lefoglalt 1181 frt — kr. becsült ingóságokra, a n.-várad városi kir. jbiróság fenti számu végzésével az árverés elrendeltetvén, annak felülfoglaltatók követelése erejéig is a mennyiben azok törvényes zálogjogot nyertek volna, alperes lakásán Nagyváradon Fő-utcza, 276. sz. házban leendő megtartására határidőül **1899 évi junius hó 15. napján délelőtt 11** órája tüzetik ki, mikor a biróilag lefoglalt butorok s egyéb ingóságok a legtöbbet igérőnek készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Felhivatnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtó követelését megelőző kielégittetéshez tartanak jogot, a mennyiben részükre foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tünik, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéseig alólirott kiküldöttnél vagy irásban beadni, vagy pedig szóval bejelenteni tartoznak.

A törvényes határidő hirdetménynek a biróság táblájáu kifüggesztését követő naptól számittatik.

Kelt Nagyváradon, 1899 évi május hó 29.

Batig Ferencz,
kir. bir. végrehajtó.

Nyomatott laptulajdonos: Szent-László-nyomda részvénytársaság nyomdájában Nagyváradon.